

RAAD VAN TOEZICHT

Verslag van de
werkzaamheden

2 0 0 8

Verslag van de werkzaamheden

Raad van Toezicht
Beroepsuitoefening AA's

2008

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	3
Voorwoord: “De grote inhaalslag”.....	5
Hoofdstuk 1. De Raad van Toezicht Beroepsuitoefening AA’s	7
§ 1.1 Inleiding.....	7
§ 1.2 Samenstelling van de Raad.....	8
§ 1.3 Regelgevend kader werkzaamheden en positie van de Raad.....	8
§ 1.4 Doelstelling van de Raad.....	8
§ 1.5 Secretariële ondersteuning van de Raad.....	9
§ 1.6 Commissie voor de bezwaarschriften van de NOvAA.....	9
Hoofdstuk 2. Periodieke preventieve toetsingen 2008.....	11
§ 2.1 Inleiding.....	11
§ 2.2 Kwalitatieve doelstellingen van de Raad.....	11
§ 2.3 Kwantitatieve doelstellingen van de Raad.....	13
§ 2.4 Vrijstellingsbeleid van de Raad	14
§ 2.5 Accreditatie	15
§ 2.6 Opzet toetsingsstelsel van de Raad	16
§ 2.7 Toetsingskader en normering.....	18
§ 2.8 Uitkomsten toetsingen 2008	22
Hoofdstuk 3. Overige werkzaamheden van de Raad	29
§ 3.1 Inleiding.....	29
§ 3.2 Overleg met het bestuur van de NOvAA	29
§ 3.3 Overleg en samenwerking met externe instanties.....	29
Hoofdstuk 4. Evaluatierapport inzake het door de Raad uitgeoefende toezicht.....	34
Hoofdstuk 5. Samenvatting en conclusie.....	36
Bijlage I: lijst van gebruikte afkortingen en definities.....	40

Voorwoord: “De grote inhaalslag”

Wij hebben het genoegen om u het verslag van de werkzaamheden 2008 van de Raad van Toezicht Beroepsuitoefening Accountants-Administratieconsulenten (verder: de Raad) aan te bieden. De Raad is eind 2002 ingesteld door de Algemene Ledenvergadering van de Nederlandse Orde van Accountants-Administratieconsulenten (verder: de NOvAA), de bij wet geregelde beroepsorganisatie van AA-Accountants.

Het jaar 2008 heeft zich vooral gekenmerkt door de voorbereiding en uitvoering van een grote inhaalslag van (her)toetsingen. Na een wetgevingstraject van circa twee jaar is, op 25 augustus 2008, de vierde nota van wijziging Wet tuchtrechtspraak Accountants (Wtra) in werking getreden. Via de inwerkingtreding van deze nota van wijziging is een wettelijke grondslag opgenomen in de Wet AA op basis waarvan de toetsingskosten (weer) in rekening konden worden gebracht bij de getoetsten. Als gevolg van een uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven (september 2006) had het NOvAA-bestuur voor het toetsingsjaar 2007 beslist om zonder opdrachtbevestiging van het te toetsen kantoor niet over te gaan tot toetsen. Dientengevolge zijn de kantoren die de opdrachtbevestiging niet hebben ondertekend, in het verslagjaar alsnog getoetst.

Verder kenmerkte het jaar 2008 zich door de discussies omtrent nieuwe beroepsregelgeving, onder andere tijdens de Algemene Ledenvergadering en meerdere consultatieoverleggen in de afdelingen die gezamenlijk door de NOvAA en het NIVRA zijn georganiseerd. De uitkomsten van deze discussies hebben hun beslag gekregen in nieuwe regelgeving met betrekking tot onder meer de accountantspraktijken met Aan Assurance Verwante Opdrachten die per 1 januari 2009 in werking is getreden (NVAK en NV COS-Richtlijn 4410). De Raad heeft voor zover nodig de Oriënterende Vragenlijst, de toetsingsprogramma's en de overige toetsingsdocumenten derhalve op onderdelen aangepast.

Een belangrijke gebeurtenis voor het bureau van de NOvAA en het secretariaat van de Raad in het verslagjaar was ook de verhuizing naar Koninginnegracht 5 in Den Haag. Alle medewerkers van de NOvAA hebben een passende werkplek gekregen, hetgeen de interne samenwerking en communicatie bevordert. Het nieuwe pand is transparant en modern. Twee woorden die passen binnen de ambities van de NOvAA en de Raad. Op feestelijke wijze is het pand in november door de Minister van Financiën geopend.

Hoofdstuk 1. De Raad van Toezicht Beroepsuitoefening AA's

§ 1.1 Inleiding

De NOvAA is als openbaar lichaam belast met de bevordering van een goede beroepsuitoefening door AA's (artikel 2 lid 3 Wet op de Accountants-Administratieconsulenten), om daar waar nodig die maatregelen te nemen die de beroepsuitoefening op een niveau brengen waarbij wordt voldaan aan algemeen aanvaarde normen voor de beroepsuitoefening. Hiertoe staat de NOvAA een groot aantal middelen ter beschikking, waaronder een gerichte opleiding tot AA, verplichte permanente educatie, alsmede kennisoverdracht door middel van vaktechnische publicaties, voorlichtingsbijeenkomsten, het beleggen van ledenvergaderingen, regiobijeenkomsten en andere activiteiten. De door de NOvAA ingestelde Raad van Toezicht heeft een zelfstandige functie en een onafhankelijke positie ten aanzien van de door hem uitgevoerde periodieke preventieve toetsingen en hertoetsingen.

De Algemene Ledenvergadering, het hoogste orgaan binnen de NOvAA, heeft in 2002 ingestemd met het instellen van de Raad, teneinde de kwaliteit van het functioneren van AA's en hun kantoren door middel van toetsingen te borgen. Dit deed de Ledenvergadering destijds door een tweetal verordeningen aan te nemen: de Verordening op de Raad van Toezicht en de Verordening op de Periodieke Preventieve Toetsing. In deze verordeningen liggen ook de verantwoordelijkheden vast van het NOvAA-bestuur, de individuele leden van de NOvAA en de Raad. In nadien plaatsgehad hebbende Ledenvergaderingen, laatstelijk die van 23 juni 2008, is dit besluit van 2002 nadrukkelijk bevestigd.

In het Verslag van de werkzaamheden Raad van Toezicht 2008 wordt in het eerste hoofdstuk de samenstelling van de Raad, het regelgevend kader waarbinnen hij zijn werkzaamheden uitvoert, zijn positie, taken en bevoegdheden, evenals de secretariële ondersteuning daarbij, behandeld.

Vervolgens worden in hoofdstuk twee de kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen van de Raad behandeld, evenals het vrijstellingsbeleid van de Raad en de accreditatie van het stelsel van kwaliteitsbeheersing van het Koninklijk Nederlands Instituut van Registeraccountants (verder: het NIVRA) en de vereniging Samenwerkende Registeraccountants en Accountants-Administratieconsulenten (verder: de SRA). Tevens worden in dit hoofdstuk nader uiteengezet de opzet van het toetsingsstelsel, (de ontwikkelingen ten aanzien van) het toetsingskader en de (op onderdelen vernieuwde) normering. U treft ook de uitkomsten van de (her)toetsingen 2008 evenals een analyse hiervan aan.

Hoofdstuk drie behandelt de overige werkzaamheden van de Raad zoals onder meer het voeren van overleg met interne en externe partijen. Een goed contact met alle op het speelveld van kwaliteitsbeheersing door en voor accountants actieve spelers, acht de Raad van groot belang. De Raad heeft in het verslagjaar overleg gevoerd met het bestuur van de NOvAA, de Werkgroep Toetsingsinstrumentarium, het College Toezicht Kwaliteit van het NIVRA (verder: CTK¹) en de SRA.

Tot slot wordt in hoofdstuk vier dit verslag samengevat en treft u conclusies van de Raad aan.

¹ Vanaf 1 januari 2009 College Kwaliteitsonderzoek (CKO).

§ 1.2 Samenstelling van de Raad

Op 11 november 2002 werd de Raad van Toezicht geïnstalleerd. De personele samenstelling van de Raad was in 2008 aldus:

- **mr. A.J.W.M. Jurgens** (voorzitter), oud-president van het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch, thans raadsheer-plaatsvervanger in dat Hof;
- **mr. N. Schaar** (plaatsvervangend voorzitter), raadsheer in het Gerechtshof te 's-Gravenhage,
- **P.H. van Zeil** (lid), oud-staatssecretaris van Economische Zaken;
- **A.Th. Harmsen AA** (lid), oud-voorzitter van het NOvAA-bestuur, thans niet meer als openbaar accountant werkzaam;
- **drs. A.A.V.M. Otten AA** (lid), oud-secretaris en plaatsvervangend voorzitter van het NOvAA-bestuur, thans niet meer als openbaar accountant werkzaam.

De heer H. Geerlofs AA, oud-voorzitter van het NOvAA-bestuur en werkzaam als openbaar accountant, heeft medio 2007, als gevolg van het aanvaarden van de (parttime) functie van Hoofd van de afdeling Beroep en Beleid van de NOvAA, zijn functie als raadslid neergelegd. Hij staat de Raad sedertdien als vaktechnisch adviseur terzijde. De heer Geerlofs is per 5 juni 2008 opgevolgd door de heer A.A.V.M. Otten AA die in de lopende termijn van de heer Geerlofs is getreden. Deze termijn kan voor een termijn van vier jaar worden verlengd.

De meerderheid van de uit vijf leden bestaande Raad is, zoals uit de personele samenstelling blijkt, afkomstig uit andere disciplines dan uit de kring der Accountants-Administratieconsulenten. De omstandigheid dat de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter uit de rechterlijke macht voortkomen en een derde lid van de Raad uit het openbaar bestuur, vormt een extra waarborg voor het onafhankelijk optreden van de Raad.

§ 1.3 Regelgevend kader werkzaamheden en positie van de Raad

De Raad functioneert op basis van een door het NOvAA-bestuur verleende regeling van mandaat, volmacht en machtiging voor de leden van de Raad van Toezicht Beroepsuitoefening AA's die op 19 oktober 2006 in werking is getreden. Op basis van het aan de Raad verleende mandaat oefent hij, namens het bestuur van de NOvAA, de bevoegdheden uit die zijn opgenomen in de Verordening op de Raad van Toezicht en de Periodieke Preventieve Toetsing.

§ 1.4 Doelstelling van de Raad

De doelstelling respectievelijk de taak van de Raad is het uitvoeren van periodieke preventieve toetsingen onafhankelijk van de getoetsten en, indien sprake is van een redelijk vermoeden van niet-naleving van de voor accountants geldende beroepsnormen, het instellen van onderzoeken. De onafhankelijkheid van de Raad in de uitvoering van zijn werkzaamheden wordt gewaarborgd door zowel de samenstelling van de Raad als de wijze waarop de leden van de Raad worden benoemd (namelijk voor een vaste periode), evenals door de vrijheid die de Raad heeft om, binnen de kaders van het mandaat en de relevante verordeningen, zijn eigen beleid en werkwijze te bepalen. Daarbij kan de Raad zelfstandig een klacht bij de tuchtrechter indienen, wanneer hem bij de uitoefening van het toezicht feiten of omstandigheden zijn gebleken op grond waarvan verwacht mag worden dat zij zullen leiden tot het opleggen van een tuchtrechtmaatregel, dan wel gegrondverklaring van de klacht.

§ 1.5 Secretariële ondersteuning van de Raad

De taak van het secretariaat is het ondersteunen van de Raad in de meest brede zin van het woord. De werkzaamheden van het secretariaat richten zich voornamelijk op de planning, de voortgang en de administratieve afhandeling van de periodieke preventieve (her)toetsingen. De secretariële ondersteuning van de Raad wordt verzorgd door personeel dat door de NOvAA ter beschikking wordt gesteld. De werkplek van de medewerkers van het secretariaat bevindt zich ten kantore van de NOvAA.

Het secretariaat van de Raad is het specifieke aandachtsveld van mevrouw mr. H.C. van der Meer. In haar functie als secretaris van de Raad wordt zij thans ter zijde gestaan door mevrouw W.B. van Veen BES, managementassistent, mevrouw S.F. Aliahmad en de heren F. de Jager en E. Paats, administratief medewerkers.

§ 1.6 Commissie voor de bezwaarschriften van de NOvAA

De mandaatconstructie, op basis waarvan de Raad thans functioneert, kent krachtens de Algemene wet bestuursrecht (Awb) een beperking. Op grond van artikel 10:3 lid 3 Awb kan het bestuur van de NOvAA aan de Raad niet de bevoegdheid mandateren om te beslissen op bezwaren tegen besluiten die door de Raad in mandaat zijn genomen. De afwikkeling van bezwaarprocedures is een verantwoordelijkheid van het NOvAA-bestuur. De NOvAA heeft sinds 2007 een (algemene) onafhankelijke commissie voor de bezwaarschriften, onder voorzitterschap van de heer mr. J.J.H. Suyver, algemeen secretaris van de Nederlandse Orde Van Advocaten. Tevens is een reglement van orde voor deze commissie en haar werkzaamheden door het NOvAA-bestuur vastgesteld.

De commissie voor de bezwaarschriften adviseert het NOvAA-bestuur over de te nemen besluiten op bezwaarschriften (NOvAA breed). Dit doet zij met betrekking tot bezwaren op besluiten van de Raad op basis van een integrale heroverweging van het toetsingsdossier en, in beginsel, na het horen van zowel de belanghebbende(n) die het bezwaarschrift heeft ingediend als (een delegatie namens) de Raad. Het Bestuur besluit zelfstandig op de ingediende bezwaren, waartegen door belanghebbende(n) beroep kan worden ingesteld bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven.

BEZWAARPROCEDURES 2008						
Inhoud bezwaarschrift	Aantal	Nog in behandeling bij de Commissie	Advies Commissie		Besluit NOvAA-Bestuur	
			<i>Bezwaarschrift ongegrond, handhaving besluit Raad</i>	<i>Bezwaarschrift gegrond, nieuw besluit te nemen</i>	<i>Handhaving besluit Raad</i>	<i>Nieuw besluit</i>
Bezwaar aangaande het besluit van de Raad op een verzoek tot vrijstelling c.q. uitstel van (her)toetsing.	6	1	1	-	1	
Bezwaar aangaande het eindoordeel van de Raad naar aanleiding van een reguliere toetsing.	1	-	1	-	1	-
Bezwaar aangaande het eindoordeel van de Raad naar aanleiding van een hertoetsing.	-	-	-	-	-	-
Bezwaar tegen de hoogte van de factuur voor (her)toetsing.	3	3	-	-	-	-
Bezwaar tegen de hoogte van de factuur voor behandeling verbeterplan.	1	1	-	-	-	-
Overige bezwaren.	2	-	Bezwaar niet ontvankelijk: 2	-	Bezwaar niet ontvankelijk verklaard: 2	-

Tabel 1. Overzicht bezwaarprocedures 2008

In het verslagjaar hebben twee accountantspraktijken een beroepsschrift bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven ingediend naar aanleiding van de ongegrondverklaring van het bezwaarschrift en handhaving van het primaire besluit door het NOvAA-bestuur. Het is de verwachting dat het College medio 2009 in deze zaken uitspraak zal doen. In een geval heeft een accountantspraktijk het bij het College ingediende beroep, na nader overleg met de Raad en de commissie, in onderlinge overeenstemming, ingetrokken.

In drie zaken, waarin bezwaar is ingediend wegens afwijzing van een vrijstellingsverzoek, heeft de commissie niet geadviseerd. Hangende de procedure hebben de betreffende openbare accountants zich laten uitschrijven uit het NOvAA-register.

De twee overige bezwaren hadden betrekking op de voorgenomen (her)toetsing. De betreffende bezwaren zijn in behandeling genomen en door het NOvAA-bestuur niet ontvankelijk verklaard, omdat de beslissing van de Raad waartegen bezwaar was gemaakt niet als een besluit in de zin van artikel 1:3 Awb kon worden aangemerkt. Het betrof naar de mening van het NOvAA-bestuur een beslissing dat niet gericht is op een rechtsgevolg. In beide gevallen is in het verslagjaar nog een (her)toetsing uitgevoerd.

Met betrekking tot de hoogte van de factuur voor (her)toetsing en de noodzaak tot betaling daarvan loopt naast de bezwaarprocedures eveneens een civiele procedure bij de Kantonrechter. De uitspraak in deze wordt medio 2009 verwacht.

Tot slot heeft de Raad twee klachten ontvangen met betrekking tot de handelwijze van toetsers en de wijze waarop uitvoering is gegeven aan vigerende procedures. Deze klachten zijn door de Raad (intern) in behandeling en vallen derhalve buiten het bereik van deze paragraaf.

Hoofdstuk 2. Periodieke preventieve toetsingen 2008

§ 2.1 Inleiding

Zoals eerder vermeld zijn de twee belangrijkste aandachtsgebieden van de Raad: het preventief toetsen van de door de accountantspraktijken gehanteerde systemen van kwaliteitsbeheersing en het doen van onderzoeken naar situaties die niet in overeenstemming zijn met wet- en regelgeving en die tot een veroordeling door de tuchtrechter zouden kunnen leiden.

§ 2.2 Kwalitatieve doelstellingen van de Raad

Algemeen

De Raad stelt steeds de kwaliteit van de toetsingen boven de kwantiteit en betracht dan ook de uiterste zorgvuldigheid in de toetsingsprocedure. Ten behoeve van de realisatie van deze kwalitatieve doelstellingen besteedt de Raad veel aandacht aan de werving, de selectie, de opleiding en de begeleiding van toetsers. Zo heeft de Raad (toetsings)procedures ontwikkeld die voor de toetsers zijn opgenomen in een Handboek Toetsingen. Toetsers worden tevens via een elektronische nieuwsbrief periodiek op de hoogte gehouden van onder andere de meest recente ontwikkelingen op het gebied van regelgeving en de gevolgen hiervan voor de toetsingen. Ter gelegenheid van een periodiek te houden toetsersbijeenkomst worden deze aspecten en andere van belang zijnde zaken onder de aandacht gebracht en daar waar nodig nader toegelicht.

De Raad heeft het afgelopen verslagjaar wederom dankbaar gebruik gemaakt van de mogelijkheid om via het huisorgaan van de NOvAA, het maandblad Accountant Adviseur, AA's te informeren over het verloop van de toetsingen en de bevindingen van de Raad die daaruit zijn voortgevloeid.

Toetsersbestand

De Raad tracht op verschillende manieren bij te dragen aan de vorming van een kwalitatief hoogstaand toetserskorps. Toetsers zijn die AA's die voldoen aan de in artikel 6 van de Verordening op de Periodieke Preventieve Toetsing genoemde voorwaarden en door de Raad aanvullend gestelde criteria. Aan de toetsers worden zowel eisen gesteld op het gebied van beroepservaring en inzetbaarheid, als onbesproken gedrag (geen tuchtrechtelijke veroordelingen gedurende vijf jaar). Voor de uitvoering van de periodieke preventie toetsingen en de hertoetsingen zet de Raad in beginsel jaarlijks circa 135 toetsers in die door hem zijn opgeleid. Ten behoeve van de kwaliteit van de toetsingen streeft de Raad er in beginsel naar om iedere toetsers minimaal vijf keer per jaar te laten toetsen. Gezien het grote aantal uit te voeren (her)toetsingen in 2008 kon deze doelstelling ruimschoots worden gerealiseerd.

Toetsersbijeenkomst

Gezien de ontwikkelingen rond de nieuwe beroepsregelgeving heeft de Raad in overleg met het Bestuur van de NOvAA besloten om in het verslagjaar geen toetsersbijeenkomst te organiseren. Deze staat thans gepland voor 17 maart 2009.

Nieuwsbrief voor de toetsers

In het verslagjaar zijn de toetsers van de Raad door middel van een elektronische nieuwsbrief periodiek op de hoogte gehouden van operationele aangelegenheden, ontwikkelingen aangaande regelgeving en planning van de periodieke preventieve toetsingen. In 2008 is de nieuwsbrief vier keer verschenen, waaronder een speciale editie.

Voor aanvang van de toetsingen heeft de Raad in een speciale editie van de nieuwsbrief zijn gewijzigde toetsingsprogramma's 2008 en het Schema Raamwerk Nadere Voorschriften Controle en Overige Standaarden (NV COS), dat op de website van de Raad was gepubliceerd, nader toegelicht. De wijzigingen in de toetsingsprogramma's waren met name het gevolg van gewijzigde regelgeving. De meeste wijzigingen hadden betrekking op de Nadere voorschriften accountantskantoren voor assuranceopdrachten (NVAK). Deze kwamen tot uitdrukking in de Oriënterende Vragenlijsten en specifieke onderdelen van de toetsingsprogramma's. Hoewel de NV COS formeel niet van toepassing is op het boekjaar 2006 (in het verslagjaar veelal onderwerp van toetsing), waren de programma's, om reden van aansluiting op de overige wijzigingen in de regelgeving en de beperkte inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van de RAC, voornamelijk gebaseerd op de NV COS en overige standaarden. Het toetsingsprogramma voor de samenstellingsopdracht was gebaseerd op ontwerpstandaard 4410. De ontwerpstandaard 4410 was, in afwachting van de uitkomsten van de discussies naar aanleiding van de Rapporten van de Commissie Regelgeving en de Tijdelijke Commissie Onderhoud VGC, in het verslagjaar nog niet als definitieve standaard uitgebracht. Ontwerpstandaard 4410 heeft de status van Richtlijn behouden en heeft daarmee niet het verplichtende karakter van de NV COS gekregen. Tijdens de Toetsersbijeenkomst in oktober 2007 was reeds met de toetsers afgesproken om in het geval van discussie, de RAC te raadplegen en bij afwijking uit te gaan van de RAC. In dezelfde nieuwsbrief heeft de Raad stilgestaan bij de effecten van regelgeving op de toetsingsprogramma's, het uitgangspunt van normering en de weging van overtredingen (zie ook paragraaf 2.7 Toetsingskader).

De Raad heeft nadien nog aandacht gevraagd voor de wijzigingen in de Wet identificatie bij dienstverlening (WID) en de Wet Melding ongebruikelijke transacties (Mot), evenals de ontwikkelingen rond en de inhoud van de nieuwe Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) (zie ook paragraaf 3.4 Overleg en samenwerking met externe instanties). Daarbij heeft de Raad een instructie met betrekking tot de uitvoering van de (her)toetsingen gegeven. Hierin zijn door hem voornamelijk uitvoeringsaspecten aan de orde gesteld. Met betrekking tot de veranderingen in de regelgeving per 1 januari 2009 en de gevolgen hiervan voor de toetsingen die in het najaar van 2008 moesten worden uitgevoerd, heeft de Raad aan zijn toetsers een bericht gezonden, waarin onder meer is aangegeven dat tijdens de uitvoering van een toetsing, in beginsel, afgeronde dossiers dienen te worden getoetst op basis van beroepsregelgeving die gold ten tijde van de uitvoering van de betreffende opdrachten door de AA-Accountant. Voorzover mogelijk en relevant hebben de toetsers daarbij rekening gehouden met de per 1 januari 2009 inwerkingtredende wet- en regelgeving (NVAK en NV COS-Richtlijn 4410) en overtredingen van de oude regelgeving, die onder de nieuwe regelgeving *geen* overtreding meer zou zijn, buiten beschouwing gelaten.

§ 2.3 Kwantitatieve doelstellingen van de Raad

Met betrekking tot de jaarlijkse toetsingsselectie is de Raad er in zijn berekeningen steeds vanuit gegaan dat er in totaliteit circa 1.750 accountantskantoren zijn waar een Accountant-Administratieconsulent werkzaam is. Uitgaande van een toetsingsfrequentie van (minimaal) een keer in de zes kalenderjaren, betekent dit dat de Raad jaarlijks circa 350 kantoren uit de populatie van te toetsen kantoren moet selecteren. De Raad heeft daarbij steeds als verwachting uitgesproken dat van de in enig jaar geselecteerde groep kantoren, steeds een gedeelte niet voor toetsing door de Raad in aanmerking zal komen. De reden voor niet-toetsing zal veelal gelegen zijn in het feit dat de desbetreffende accountantspraktijk is aangesloten bij een koepelorganisatie die door de Raad is geaccrediteerd (zie ook paragraaf 2.5). Daarnaast komen praktijken tijdelijk niet voor toetsing in aanmerking, omdat vrijstelling is verleend (artikel 14 VPPT; zie ook paragraaf 2.4).

Periodieke Preventieve Toetsingen en Hertoetsingen 2008 (met doorloop 1 ^e kwartaal 2009)		
	Aantal 2008	Aantal 2007
Reguliere Toetsingsselectie	0	354
Te toetsen accountantspraktijken uit eerdere toetsingsselecties	349	153
Hertoetsingen en aanvullende toetsingen (art. 12 Verordening op de PPT)	208	147
Te toetsen accountantspraktijken overgedragen door CTK/NIVRA	13 +	13 +
Totaal aantal te toetsen kantoren	570	667
Geen accountantspraktijk meer c.q. geen professionele diensten meer verricht (artikel 2 VPPT)	87	81
Dossieroverdracht op basis van accreditatie aan CTK/NIVRA of SRA	20	82
Tijdelijke vrijstelling op basis van art. 14 Verordening PPT	65	126
Tijdelijke vrijstelling c.q. uitstel op basis van bijzondere omstandigheden (o.a. aanvraag Wta-vergunning AFM)	83 -	92 -
Totaal aantal getoetste kantoren (voor wat betreft 2008 met doorloop 2009)	315	286
Uitgevoerde (her)toetsingen op basis van opdrachtbevestigingen	n.v.t.	35
Aantal accountantspraktijken dat de opdrachtbevestiging niet heeft ondertekend	n.v.t.	251+
		286

Tabel 2. uit te voeren periodieke preventieve toetsingen en hertoetsingen 2008

Naast de "reguliere" (her)toetsingen (met maximale praktijkomvang van vijf vestigingen) heeft de Raad in het verslagjaar een hertoetsing uitgevoerd bij een middelgrote accountantspraktijk met meer dan 5 vestigingen. Ten behoeve van de uitvoering van deze hertoetsing is, mede vanwege de omvang en de gehanteerde systematiek ten tijde van de eerste reguliere toetsing, gekozen voor een systeemgerichte aanpak in tegenstelling tot de reguliere dossiergerichte aanpak. Tevens heeft de Raad in november 2008 twee accountantspraktijken met gemiddelde omvang, die gevestigd zijn te Curaçao, getoetst. De voorbereiding en afwikkeling van deze toetsing heeft van het secretariaat bijzondere aandacht gevraagd.

§ 2.4 Vrijstellingsbeleid van de Raad

Zoals eerder vermeld selecteert de Raad jaarlijks, volgens een vastgestelde procedure, accountantspraktijken die voor toetsing in aanmerking komen. In artikel 14 lid 3 van de Verordening op de Periodieke Preventieve Toetsing (VPPT) wordt de mogelijkheid geboden om richtlijnen uit te vaardigen voor het verlenen van een tijdelijke vrijstelling van toetsing op grond van bijzondere omstandigheden.

Er kunnen zich omstandigheden voordoen waarin het door de Raad niet wenselijk wordt geacht dat een accountantspraktijk aan toetsing wordt onderworpen. Een accountantspraktijk kan door bepaalde oorzaken tijdelijk niet in de gelegenheid zijn te voldoen aan de normen zoals bedoeld in artikel 3 VPPT, de praktijk bevindt zich bijvoorbeeld in een opstart- of afbouwfase, het is minder dan een jaar geleden betrokken in een fusieproces, of de praktijk is minder dan een jaar geleden geconfronteerd met de verbreking van de samenwerking met een aanzienlijk deel van de bij die praktijk werkzame accountants. In deze situaties beoordeelt de Raad of, gelet op de specifieke situatie bij de betreffende praktijk en de noodzakelijke inspanning die een toetsing voor de onderhavige accountantspraktijk met zich brengt, het gerechtvaardigd is dat de desbetreffende praktijk tijdelijk wordt vrijgesteld van toetsing. De accountantspraktijk dient hiertoe een schriftelijk gemotiveerd verzoek in te dienen, voorzien van deugdelijke bewijsstukken. De vrijstelling op grond van bijzondere omstandigheden wordt verleend voor een beperkte termijn van ten hoogste een kalenderjaar. Indien de specifieke omstandigheden dit rechtvaardigen, is de Raad er ook in 2008 in bepaalde situaties toe overgegaan die termijn eenmalig met een kalenderjaar te verlengen.

In het verslagjaar hebben 181 accountantspraktijken een beroep gedaan op een vrijstellingsgrond, exclusief de uiteindelijke uitschrijvingen uit het NOvAA-register (dit betreft circa 32% op het totaal aantal te toetsen accountantspraktijken 2008, zie ook tabel 2). Het overgrote deel van de verzoeken is door de Raad, op grond van bijzondere omstandigheden, toegekend. Deze vrijstellingen zijn verleend voor een beperkte termijn van ten hoogste een kalenderjaar. In 13 gevallen heeft de Raad het verzoek om diverse redenen niet gehonoreerd. Primair omdat geen sprake bleek van een situatie zoals opgenomen in artikel 14 lid 3 VPPT en de Richtlijnen van de Raad voor het verkrijgen van een vrijstelling, maar in bepaalde gevallen ook omdat (na herhaald verzoek) niet de vereiste bewijsdocumentatie, ter onderbouwing van het vrijstellingsverzoek, kon worden overgelegd.

De behandeling en afwikkeling van vrijstellingsverzoeken en verzoeken om uitstel is in de loop der jaren een arbeidsintensief proces geworden. Het neemt in toenemende mate een groot deel van de beschikbare capaciteit op het secretariaat van de Raad in beslag. Enerzijds door het grote aantal van de ingediende verzoeken, anderzijds door het gebrek aan onderbouwing middels argumentatie en, voor wat betreft de vrijstellingsverzoeken, door het gebrek aan bewijsdocumentatie. In de gevallen waarin de betreffende accountantspraktijk het verzoek niet of onvoldoende had onderbouwd, werd deze in de gelegenheid gesteld dit alsnog te doen. Soms was daartoe een herhaald verzoek van de Raad nodig. In geval van ziekte was het in sommige gevallen zelfs noodzakelijk om een verklaring van een behandeld arts te verlangen. Daarbij waren 64 accountantspraktijken (circa 35% van het totaal aantal verzoeken) -formeel- te laat met het indienen van het verzoek, waardoor de toetsing reeds was gepland en toetsers bereid waren gevonden de betreffende toetsing uit te voeren. Ondanks deze termijnoverschrijding is de Raad in het verslagjaar overgegaan tot de behandeling en afwikkeling van deze verzoeken. Als gevolg daarvan is een groot aantal vrijstellingen, gedurende het toetsingsjaar, in plaats van in het eerste kwartaal, alsnog toegekend en diende de reeds geplande toetsingen te worden afgezegd of verschoven. Het behoeft geen betoog dat dit een aanzienlijke administratieve lastenverzwaring tot gevolg heeft gehad. Dientengevolge heeft de Raad beslist om zijn richtlijnen en procedures met betrekking tot het verlenen van vrijstellingen en uitstel voor de komende toetsingsjaren aan te scherpen en heeft hij het NOvAA-Bestuur geadviseerd de relevante bepalingen in de Verordening op de PPT aan te scherpen.

§ 2.5 Accreditatie

College Toetsing Kwaliteit²

Het komt regelmatig voor dat bij accountantspraktijken, naast Accountants-Administratieconsulenten, ook registeraccountants werkzaam zijn. Formeel zou dit betekenen dat deze accountantspraktijken door zowel de Raad (voor zover het de AA's betreft) als het College Toetsing Kwaliteit (CTK), het toetsingsorgaan van het NIVRA (voor zover het de RA's betreft), zouden moeten worden getoetst. Om deze accountantspraktijken de (financiële en organisatorische) last van een dubbele toetsing te besparen, is in 2004 onderzoek verricht naar de gelijkwaardigheid van de door beide instanties gehanteerde toetsingssystemen. Krachtens artikel 15 VPPT kan de Raad namelijk een stelsel van kwaliteitsbeheersing, dat hij tenminste gelijkwaardig acht aan zijn eigen stelsel, accrediteren. Op grond van dit onderzoek is in 2004 geconcludeerd dat, met enige aanpassingen, beide systemen als gelijkwaardig kunnen worden beschouwd, zodat accreditatie van de wederzijdse toetsingssystemen kon plaatsvinden. In afwachting van een nog nader uit te voeren onderzoek naar de werking van de gehanteerde systemen van kwaliteitsbeheersing, is de accreditatie voor het jaar 2008 als verlengd beschouwd.

In de accreditatie is een aantal afspraken vastgelegd waaronder de afspraak met betrekking tot de verdeling van de voor toetsing geselecteerde "gemengde" accountantspraktijken tussen beide toetsinstanties. De verdeelsleutel is in beginsel gebaseerd op een meerderheid van AA's of RA's bij een te toetsen praktijk. Wanneer een praktijk in meerderheid uit AA's bestaat, zal de toetsing worden uitgevoerd door de Raad. Bij een gelijk aantal AA's en RA's wordt gekeken naar de eigendomsverhouding. De te verrichten toetsingswerkzaamheden ten aanzien van de restcategorie zijn in onderling overleg tussen de Raad en het CTK verdeeld. Op deze manier is ook in het verslagjaar bewerkstelligd dat een "gemengde" praktijk slechts door één toetsingsinstantie is bezocht.

SRA

In het verslagjaar 2003 heeft de vereniging Samenwerkende Registeraccountants en Accountants-Administratieconsulenten (SRA) bij de Raad een verzoek tot accreditatie ingediend dat in dat jaar met een positieve beslissing is afgewikkeld. Deze accreditatie, die in beginsel is toegekend voor de duur van drie jaren, is in 2006 (met ingang van 1 januari 2007) met drie jaren door de Raad verlengd. In het kader van de accreditatie van de SRA zijn afspraken gemaakt voor beoordeling van de werking van het door de SRA gehanteerde systeem.

Een andere accreditatieafpraak houdt in dat de SRA een accountantspraktijk, in het kader van het ballotagetraject, niet voor review bezoekt, wanneer het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing van deze praktijk door de Raad als onvoldoende is beoordeeld en het vervolgtraject (hertoetsing) nog niet is afgerond. Aan een accountantspraktijk die zich na dagtekening van het eindoordeel van de Raad bij de SRA, dan wel een andere geaccrediteerde koepelorganisatie, wil aansluiten, wordt door de Raad geen vrijstelling van hertoetsing verleend. De bevoegdheid tot het uitvoeren van een hertoetsing komt, ingevolge de Verordening op de PPT, geheel toe aan de Raad. Deze afspraak is in het verslagjaar onderwerp van overleg geweest en is door beide partijen nogmaals bekrachtigd. Het kwam namelijk in toenemende mate voor dat accountantspraktijken zich, naar aanleiding van (de uitkomst van) een door de Raad uitgevoerde periodieke preventieve toetsing, tot de SRA wendden voor onder meer vaktechnische ondersteuning. De uitvoering van een ballotagereview en lidmaatschap van de SRA zijn daartoe evenwel eerstens vereist. In het verslagjaar heeft een aantal accountantspraktijken zich tot de Raad gewend met het verzoek om vrijstelling van de uit te voeren hertoetsing op grond van de door de SRA uit te voeren ballotagereview. Dit betreft echter geen vrijstellingsgrond krachtens artikel 14 lid 3 VPPT en de richtlijnen van de Raad dienaangaande. Daarbij staat dit op gespannen voet met artikel 12 VPPT waarin de (exclusieve) bevoegdheid van de Raad is opgenomen voor de uitvoering van een hertoetsing.

² Per 01-01-2009 College Kwaliteitsonderzoeken (CKO)

Gevolgen van de accreditatie

In het verslagjaar kwamen 20 van de in totaal 570 voor toetsing geselecteerde accountantspraktijken (circa 3,5%) niet voor toetsing door de Raad in aanmerking, omdat deze waren aangesloten bij en/of getoetst werden door een koepelorganisatie die door de Raad is geaccrediteerd.

§ 2.6 Opzet toetsingsstelsel van de Raad

Algemeen

Een accountantspraktijk dient te beschikken over een stelsel van kwaliteitsbeheersing dat voldoet aan algemeen aanvaarde normen voor de beroepsuitoefening. De toetsing houdt een onderzoek in, waarbij wordt nagegaan of het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing in opzet en werking voldoet aan de meergenoemde normen. De toetsing wordt uitgevoerd aan de hand van door de Raad vastgestelde toetsingsprogramma's. Deze toetsingsprogramma's zijn door de Raad, via het voor alle Accountants-Administratieconsulenten toegankelijke (besloten) deel van zijn website, bekend gemaakt.

De Raad stelt ten behoeve van elke toetsing een toetsingsteam samen (bestaande uit minimaal 2 AA's), dat de toetsing ter hand neemt. De Raad geeft minimaal zes weken van tevoren aan een accountantspraktijk te kennen, dat bij de praktijk een toetsing zal plaatshebben. Van de praktijken wordt verwacht, dat alle voor de toetsing relevante gegevens aan het toetsingsteam ter beschikking worden gesteld (artikel 8 VRvT).

Tijdens de toetsing neemt het toetsingsteam de waarnemingen door met (vertegenwoordigers van) de accountantspraktijk. Daarbij vindt er een afrondend eindgesprek plaats. Op basis van de eindbespreking stelt het toetsingsteam een toetsingsverslag samen, evenals een gemotiveerd voorstel voor een door de Raad te vellen eindoordeel. Dit toetsingsverslag wordt voorgelegd aan de getoetste praktijk die in de gelegenheid wordt gesteld een schriftelijk commentaar op het toetsingsverslag aan de Raad te zenden. Hierna wordt een nadere toelichting van de toetsers gevraagd. Op basis van het advies van de toetsers, de eventuele reactie van de getoetste accountantspraktijk en de (inhoudelijke) reactie hierop van de toetsers vormt de Raad zich een eindoordeel.

De periodieke preventieve toetsingen kunnen leiden tot tweeërlei soorten eindoordeelen voor de getoetste accountantspraktijken. Het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing voldoet of het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing voldoet niet (artikel 11 lid 4 sub a en b VPPT). Wanneer het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing niet voldoet, stelt de Raad een termijn (van doorgaans 2 jaar) waarbinnen het stelsel van kwaliteitsbeheersing door de betreffende praktijk dient te worden aangepast, alsmede een termijn voor indiening en implementatie van een verbeterplan gebaseerd op de door de Raad overgenomen en/of gedane concrete aanbevelingen en aanwijzingen ter verbetering van het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing (artikel 11 lid 5 VPPT).

Opzet toetsingen

Het uitvoeren van een toetsing komt neer op het vergelijken van de overgelegde documentatie met de door de beroepsorganisaties gestelde normen en overige wet- en regelgeving. De bevindingen van de toetsers dienen gebaseerd te zijn op de vast te stellen feiten en dus niet op goede voornemens voor de (nabije) toekomst. Deze bevindingen worden vastgelegd in het toetsingsverslag, dat de basis vormt voor het advies van de toetsers inzake het eindoordeel van de Raad. Het behoeft geen betoog dat een dergelijke voor de getoetste accountantspraktijk belangrijke oordeelsvorming uiterst zorgvuldig tot stand dient te komen en daarom op een eenduidige wijze aan het papier moet worden toevertrouwd. De Raad staat om die reden steeds uitvoerig stil bij de overwegingen die de toetsers bij het advies voor een eindoordeel hebben laten meewegen en besteedt in zijn eindoordeel bijzondere aandacht aan de motivering van zijn oordeel.

Organisatie en uitvoering toetsingen

De organisatie, het inplannen, het doen uitvoeren en afwickelen van de reguliere periodieke preventieve toetsingen en de hertoetsingen is de hoofdactiviteit van het secretariaat van de Raad. De overige werkzaamheden van het secretariaat bestaan uit de dossiervorming, de begeleiding en de afwikkeling van verbetertrajecten, het informeren van toetsers en getoetsten, het 'up to date' houden van de toetsingsdocumenten, het werven en opleiden van toetsers, het organiseren van Toetsersbijeenkomsten en –cursussen, evenals het opstellen en uitbrengen van het Handboek Toetsingen en artikelen ten behoeve van vakbladen enzovoort. Daarbij vervult zij sinds 2006 de helpdeskfunctie voor toetsers. Toetsers kunnen hier terecht met vakinhoudelijke dan wel procedurele vragen.

Het eerste kwartaal van het verslagjaar stond voor het secretariaat voornamelijk in het teken van de afwikkeling van vrijstellingsverzoeken, verzoeken om uitstel en/of anderszins (zie ook tabel 2, paragraaf 2.3) en overige administratieve voorbereidingen voor de toetsingen. Nadien lag het zwaartepunt bij het aanpassen van de toetsingsprogramma's en overige toetsingsdocumenten aan de aangepaste regelgeving, evenals het informeren van de toetsers hieromtrent middels nieuwsbrieven, de website en het nieuwe Handboek Toetsingen.

Na de inwerkingtreding van de vierde nota van wijziging Wtra eind augustus 2008, is de Raad vanaf 1 september 2008 weer gestart met de uitvoering van de periodieke preventieve (her)toetsingen (zie ook het voorwoord bij dit verslag). Gezien het grote aantal uit te voeren toetsingen en het korte tijdsbestek dat nog restte tot het einde van het toetsingsjaar, is ervoor gekozen om in principe vijf toetsingen per werkdag in te plannen. Per toetsing zijn door het secretariaat, zo mogelijk, drie toetsers ingepland waarvan één reservetoetsers. Hierbij is rekening gehouden met velerlei voorwaarden voor hun inzet. Te denken valt onder andere aan werkervaring, achtergrond, toetservaring, reisafstanden en vanzelfsprekend de agenda's en andere persoonlijke wensen ten aanzien van de inzetbaarheid. Het behoeft geen nadere uitleg dat het plannen van toetsingen een complexe en tijdrovende aangelegenheid is. De complexiteit en de late inwerkingtreding van de Wtra zijn dan ook de voornaamste redenen waarom de jaarplanning in het verslagjaar later dan gebruikelijk tot stand is gekomen.

De hoge toetsingsfrequentie heeft een verhoogde werkdruk en administratieve belasting voor zowel het secretariaat als voor het toetserskorps tot gevolg gehad. Voor het secretariaat bleken, onder de hiervoor genoemde omstandigheden, onder andere het bewaken van het toetsingsproces als geheel en op dossierniveau, het beheer van de procedures en systemen, evenals het monitoren van de toetsingsuitkomsten, geen eenvoudige taken. Deze activiteiten waren in 2008 extra complex, arbeidsintensief en tijdrovend. De buiten de daarvoor geldende termijnen ingediende vrijstellingsverzoeken en verzoeken om uitstel zijn hieraan mede debet geweest (zie ook paragraaf 2.4). Daarbij week in sommige gevallen de toetsingssituatie zodanig af van de doorgaans geldende situatie, dat maatwerk in de administratieve afhandeling noodzakelijk was. Het leveren van dit maatwerk, in een doorgaans routinematig administratief proces, heeft in het verslagjaar de efficiency van het secretariaat negatief beïnvloed.

Voorts is het secretariaat in 2008 geconfronteerd met vele vragen van getoetsten naar het doel, de inhoud en de wijze van toetsen. Tevens werden vaktechnische vragen gesteld. In de laatste maanden van het verslagjaar is het secretariaat druk doende geweest met de afwikkeling van de uitgevoerde (her)toetsingen en de voorbereidingen voor het nieuwe toetsingsjaar 2009.

§ 2.7 Toetsingskader en normering

Algemeen

De periodieke preventieve toetsingen zijn erop gericht vast te stellen of het stelsel van kwaliteitsbeheersing van een accountantspraktijk voldoet aan algemeen aanvaarde normen voor de beroepsuitoefening. Tot de algemeen aanvaarde normen voor de beroepsuitoefening worden, behalve de door de nationale overheid opgestelde wet- en regelgeving, de jurisprudentie, ontleend aan het tuchtrecht voor accountants, overige jurisprudentie, de verordeningen en de vaktechnische publicaties van de NOVAA, en, indien relevant, ook de door het internationaal georganiseerde accountantsberoep opgestelde normen, gerekend.

De Raad hanteert de volgende kernbeginselen bij de uitvoering van zijn taken:

- het door de Raad gehanteerde toetsingskader is gebaseerd op vigerende regelgeving. Alle ontwikkelingen dienaangaande worden nauwgezet gevolgd en wijzigingen worden in het toetsingsinstrumentarium onverwijld door de Raad doorgevoerd;
- bij de beoordeling van de toetsingsdossiers hanteert de Raad het adagium: "mild waar het kan, streng waar het moet". Daar waar de norm klaar en duidelijk is, moet gehandhaafd worden;
- een accountantspraktijk wordt nooit op één onderdeel afgetoetst. Een negatief eindoordeel is altijd gebaseerd op meerdere (structurele) tekortkomingen binnen het stelsel van kwaliteitsbeheersing;
- het principe van "hoor en wederhoor" wordt door de Raad altijd toegepast. Accountantspraktijken hebben een ruime mogelijkheid om inbreng te leveren voordat het eindoordeel door de Raad wordt vastgesteld:
 - de bevindingen van de toetsers worden aan het eind van de toetsingsdag met de betrokken AA-Accountant(s) besproken. Hiervan wordt verslag gemaakt;
 - de accountantspraktijk wordt in de gelegenheid gesteld om commentaar te leveren op het toetsingsverslag en argumenten aan te voeren tegen het door het toetsingsteam gedane advies voor een eindoordeel;
 - indien de Raad voornemens is af te wijken van het gegeven advies, dan wordt de betreffende accountantspraktijk wederom in de gelegenheid gesteld om te reageren op de argumenten van de Raad. Alleen om zwaarwichtige redenen wijkt de Raad in negatieve zin van het advies af. Het komt overigens ook voor dat de Raad in afwijking van het gedane advies komt tot een voldoende eindoordeel.
- De Raad stimuleert accountantspraktijken om het gewenste kwaliteitsniveau te bereiken middels verbetertrajecten. Ook worden gesprekken met AA's gevoerd en worden concrete afspraken ten aanzien van relatief eenvoudige, en binnen korte termijn door te voeren, verbeteringen gemaakt, alvorens te komen tot een eindoordeel.
- De gang naar de tuchtrechter wordt door de Raad ingezet als "ultimum remedium". In dat verband is ook de Verordening op de RvT aangepast. De Raad *kan* zijn bevindingen thans aan de tuchtrechter voorleggen. Voorheen *moest* de Raad dit doen, indien er omstandigheden waren die grond opleverden voor een tuchtmaatregel.

Wet toezicht accountantsorganisaties

In de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) zijn de hoofdregels vastgelegd voor de wettelijke controle en het toezicht daarop. In het Besluit toezicht accountantsorganisaties (Bta) zijn deze bepalingen uitgewerkt. Een meer gedetailleerde uitwerking van de Bta is opgenomen in de Verordening Accountantsorganisaties (VAO). Daarbij is gewaakt voor dubbele regelgeving.

De onderwerpen uit de Wta, Bta en VAO hebben betrekking op onder meer het stelsel van kwaliteitsbeheersing, onafhankelijkheid en de beheerste en integere bedrijfsvoering. Het onderdeel stelsel van kwaliteitsbeheersing is gebaseerd op de International Standards on Quality Control (ISQC1) van IFAC ofwel de voormalige Richtlijn Kwaliteitsbeheersing voor accountantskantoren en accountantsafdelingen (RKB1). De voorschriften op het gebied van kwaliteitsbeheersing hebben onder meer betrekking op:

- het kwaliteitsbeleid en het stelsel van kwaliteitsbeheersing;
- de dagelijkse beleidsbepalers, de accountant en de medewerkers;
- de aanvaarding of continuering van opdrachten;
- de uitvoering van de opdracht en het dossier;
- de naleving van het stelsel van kwaliteitsbeheersing;
- continuïteit van de beroepsuitoefening.

Het toezicht op de naleving van de regels voor de wettelijke controles ligt bij de Autoriteit Financiële Markten (AFM), daar waar deze voor de andere soorten opdrachten ligt bij de beroepsorganisaties NIVRA en NOVAA.

Gedrags- en beroepsregels

De regelgeving voor de accountant is bijeengebracht in deel 1 van de Handleiding Regelgeving Accountancy (HRA). Binnen de regelgeving bestaat een rangorde: de wet staat boven een verordening of een Nader voorschrift. Vaak is hogere regelgeving, zoals de Verordening Gedragscode (VGC), verder uitgewerkt in lagere regelgeving, zoals de Nadere voorschriften Onafhankelijkheid. De indeling van de HRA is ook als zodanig opgebouwd door de volgorde van wetgeving, verordeningen en nadere voorschriften. In de HRA deel 2 "Toelichting regelgeving" zijn onderwerpen uit de verschillende regelgeving bijeengebracht. Zo gaat onderdeel 3 over het accountantskantoor en de openbaar accountant. Hierin zijn onder meer de eisen opgenomen die aan het accountantskantoor worden gesteld en wordt ingegaan op de uitvoering van een assuranceopdracht respectievelijk de aan assurance verwante opdracht en de overige opdracht.

De VGC bevat gedragsregels voor iedere accountant en geeft eveneens richting aan de regels in de accountantspraktijk (deel A). Deze gedragscode reikt zelfs tot in de privé-sfeer indien een handeling wordt verricht die in verband kan worden gebracht met het functioneren als accountant, bijvoorbeeld een belastingfraude. In de VGC komen de fundamentele beginselen van de beroepsethiek en het conceptueel raamwerk voor de toepassing van deze beginselen aan de orde. De fundamentele beginselen betreffen integriteit, objectiviteit, deskundigheid en zorgvuldigheid, geheimhouding en professioneel gedrag (zie ook paragraaf 2.8 uitkomsten toetsingen 2008). Het conceptueel raamwerk geeft aan welke procedure de accountant dient te volgen wanneer hij een bedreiging van een van de fundamentele beginselen signaleert. Deze onderwerpen vormen de basis van het door de Raad gehanteerde toetsingsinstrumentarium. In deel 2 van de HRA is dit overzichtelijk schematisch weergegeven, inclusief de documentatievereisten. In de VGC is onderscheid gemaakt tussen normen (vetgedrukte teksten), voorbeelden en toelichtingen op de normen. De voorbeelden en toelichtingen bevatten géén normstelling: de accountant heeft de mogelijkheid om een gestelde norm op eigen wijze vorm te geven.

De delen B en C van de VGC bevatten een verdere uitwerking van het conceptueel raamwerk voor de openbaar accountant (B1), de interne accountant, de overheidsaccountant (B2) en de accountant in business (C). Deze laatste drie worden niet door de Raad getoetst. Onderwerpen uit deel B1 voor de openbaar accountant betreffen onder andere het aanvaarden en continueren van opdrachten, belangentegenstelling, honoraria en andere vergoedingen, marketing van professionele diensten, giften en objectiviteit.

Ten aanzien van de uitvoering van de geplande (her)toetsingen in 2008 heeft de Raad zijn toetsers gevraagd om in beginsel (afgeronde) dossiers, op basis van beroepsregelgeving die gold ten tijde van de uitvoering van de betreffende opdrachten, te toetsen. Voorzover mogelijk en relevant, is het denkbaar dat rekening is gehouden met wet- en regelgeving die met ingang van 1 januari 2009 in werking is getreden (NVAK aan assurance verwant en NV COS-Richtlijn 4410). Daarbij zijn de

overtredingen van de oude regelgeving, die onder de nieuwe regelgeving *geen* overtreding meer zou zijn, buiten beschouwing gelaten.

Assurance versus non-assurance

Ten aanzien van de voorschriften gericht op de accountantspraktijk is sprake van een verbijzondering naar type opdracht. Het onderscheid heeft betrekking op wettelijke controles, overige assuranceopdrachten anders dan wettelijke controles en aan assurance verwante opdrachten. De wettelijke controles vallen sinds het toetsingsjaar 2007 niet meer onder de toezichtstaak van de Raad, maar maken onderdeel uit van het door de Autoriteit Financiële Markten uitgeoefende toezicht.

De Richtlijn 4410 "Opdrachten tot het samenstellen van financiële informatie", is onder andere te vinden in de HRA. Deze Richtlijn is, in afwachting van de uitkomsten van de discussies naar aanleiding van de Rapporten van de Commissie Regelgeving en de Tijdelijke Commissie Onderhoud VGC, in 2008 formeel buiten de NV COS gehouden, doch heeft per 1 januari 2009 het verplichtende karakter van de NV COS gekregen.

Veel van de in de NV COS in 2008 aangebrachte wijzigingen betroffen terminologische aanpassingen van reeds bestaande begrippen. Deze wijzigingen waren niet of nauwelijks inhoudelijk van aard, maar kwamen onder meer voort uit noodzakelijke aansluiting bij de nieuwe wet- en regelgeving. Hoewel de NV COS formeel niet van toepassing is op het boekjaar 2006, die in het verslagjaar mogelijk nog onderwerp van toetsing was (in het geval dat er geen afgeronde rapportage over 2007 was), is, om reden van aansluiting op de overige wijzigingen in de regelgeving en de beperkte inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van de RAC, ervoor gekozen om de toetsingsprogramma's reeds te baseren op de NV COS.

Voor alle assuranceopdrachten geldt als verbijzondering van het fundamenteel beginsel objectiviteit dat de openbaar accountant onafhankelijk dient te zijn van de cliënt. Door onafhankelijk te zijn toont de openbaar accountant aan dat hij een assuranceopdracht objectief en integer kan uitvoeren. Het geven van een objectief oordeel is immers het uiteindelijke doel van een assuranceopdracht. Op dit gebied gelden de Nadere voorschriften onafhankelijkheid van de openbaar accountant (NVO). Deze voorschriften geven een denkkader en in beperkte mate verbodsbepalingen. Het laatste alleen in die situatie waarin geen andere waarborg kan voldoen. Het referentiekader wordt gevormd door een "goed geïnformeerde, redelijk denkende derde". Van belang zijn met name de financiële en persoonlijke relaties met de cliënt en samenloop met overige dienstverlening van het accountantskantoor. Zo kan een relatief hoge declaratieomvang bij één bepaalde cliënt, leiden tot financiële afhankelijkheid. De samenloop met overige diensten (waaronder administratieve dienstverlening) heeft grotendeels betrekking op wettelijke én vrijwillige controleopdrachten van de jaarrekening.

Daarnaast gelden specifieke voorschriften in het kader van onafhankelijkheid voor wettelijke controles (hier verder buiten beschouwing gelaten) en andere assuranceopdrachten (Nadere voorschriften accountantskantoren ter zake van assurance-opdrachten, 'NVAK'). Deze zijn naar hun aard te omschrijven als "regels". De voorschriften kunnen ingrijpender zijn afhankelijk van de soort uitgevoerde opdracht: voor een wettelijke controle bij een cliënt van openbaar belang gelden verdergaande eisen dan voor een vrijwillige jaarrekeningcontrole, die op hun beurt weer zwaarder kunnen zijn dan de eisen die worden gesteld aan de overige assuranceopdrachten.

Voor de accountantskantoren zijn de Nadere voorschriften accountantskantoren ter zake van assurance-opdrachten (NVAK) van toepassing. De NVAK "assurance" is een afgeleide van de regels voor de wettelijke controle. Indirect is daarmee RKB1 van toepassing op accountantskantoren die assuranceopdrachten uitvoeren. De onderwerpen in de NVAK 'assurance' komen dan ook voor een groot deel overeen met de wettelijke controle (kwaliteitsbeheersing, onafhankelijkheid en de integere bedrijfsvoering). Sommige voorschriften zijn in de NVAK "assurance" echter niet overgenomen. Vóór de inwerkingtreding van de NVAK "assurance" was voor de AA-accountants op het gebied van kwaliteitsbeheersing Leidraad 11 "Kwaliteitsbeheersing binnen het AA-kantoor van toepassing. Deze is op hoofdlijnen gelijk aan RKB-1. In vergelijking met Leidraad 11 legt de NVAK "assurance" meer nadruk op vastleggingen zoals procedures en regels en op kwaliteitsbewaking, waaronder de opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordeling. De Raad heeft hiermee in zijn beoordelingen rekening gehouden.

De Nadere voorschriften onafhankelijkheid van de openbaar accountant zijn niet van toepassing op het terrein van non-assurance. Desalniettemin geven de NVO ook nuttige aanwijzingen voor non-assuranceopdrachten ter waarborging van de objectiviteit, met name op het gebied van de relatie met de cliënt.

De NVAK "aan assurance verwant" die per 1 januari 2009 van kracht is geworden, is een afgeleide van de NVAK "assurance", waarbij overeenkomstige onderwerpen als het stelsel van kwaliteitsbeheersing en de beheerste en integere bedrijfsvoering aan de orde komen. De NVAK "aan assurance verwant" bevat echter beduidend minder voorschriften dan de NVAK "assurance". Opgenomen is het uitgangspunt dat het kantoor bij de nakoming van de voorschriften rekening houdt met de aard en omvang van het accountantskantoor. De NVAK "aan assurance verwant" is vergelijkbaar met de voorschriften zoals die van kracht waren vóór de wijziging van regelgeving met ingang van 1 januari 2007.

Aard en omvang van de accountantspraktijk

Een groot deel van de voorschriften ziet toe op de inrichting van de organisatie van het accountantskantoor en is daarmee opdrachtverstijgend. Uit het oogpunt van beheersing en efficiency lijkt het niet praktisch om met verschillende stelsels van kwaliteitsbeheersing te werken. Logischer zou zijn om in dat kader het stelsel van kwaliteitsbeheersing in te richten op basis van de regelgeving voor de "zwaarste" opdracht. Binnen dit stelsel kan ervoor gekozen worden om op bepaalde onderdelen op opdrachtniveau onderscheid te maken naar de mate van doorvoering van de maatregelen.

In de situatie waarin sprake is van een accountantspraktijk met overwegend samenstellingsopdrachten en in beperkte mate assurance-opdrachten (anders dan een wettelijke controle), is het een optie om de organisatie in te richten volgens de NVAK "aan assurance verwant". Voor de betreffende assuranceopdrachten, dienen dan aanvullende maatregelen te worden getroffen en gedocumenteerd conform de NVAK "assurance". De accountant dient echter wel te overwegen of hij, gezien het incidentele karakter, ter zake deskundig en vakbekwaam is om de assurance-opdracht uit te voeren.

In de NVAK "aan assurance verwant" is opgenomen dat rekening gehouden wordt met de aard en omvang van het accountantskantoor. Dit is gebaseerd op ISQC-1 (of de oude RKB-1) waarin is opgenomen dat de aard van de gedragslijnen en de procedures afhankelijk is van verschillende factoren zoals de omvang en de bedrijfskenmerken van de organisatie en de vraag of deze al dan niet deel uitmaakt van een netwerk. Voor kleine organisaties zal de behoefte aan regels en toezicht uit hoofde van delegatie doorgaans beperkt zijn door een intensieve betrokkenheid van de accountant bij de uitvoering van de werkzaamheden of niet van toepassing zijn bij een eenmanskantoor. Bij klein kan bijvoorbeeld gedacht worden aan ten hoogste 1 accountant met maximaal 5 medewerkers. De werkwijze kan dan blijken uit een eenvoudig handboek waarin standaarden zijn opgenomen zoals bijvoorbeeld een vragenlijst cliënt- en opdrachtacceptatie, een werkprogramma of een risicoanalyse model én de vastleggingen in het dossier. Anderzijds kan de aard van de opdrachten tot gevolg hebben dat méér en verdergaande maatregelen nodig zijn. Een richtinggevende factor in dit kader is het risico dat de accountant een onjuiste verklaring of een onjuist rapport afgeeft. Opdrachten met een volledigheidprobleem zijn het grootste risico, zoals jaarrekeningcontroles en assurance-

opdrachten die leiden tot bijvoorbeeld een fusie-, splitsings- en subsidieverklaring. Cliëntspecifieke indicaties zijn de branche, de typologie, structuur van de cliënt en specifieke regelgeving. Voorbeelden van aanvullende maatregelen op een opdracht zijn het vragen van advies aan een derde (consultatie) en de opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordeling.

Werkgroep toetsingsinstrumentarium

In het verslagjaar is gebleken dat "in het veld" nog de nodige vragen bestaan als het gaat om de doelstelling, de inhoud en de aanpak respectievelijk de systematiek van de door de Raad van Toezicht uitgevoerde toetsingen, alsmede om het gevoerde beleid dienaangaande. Een van de veel gehoorde vragen onder AA's is of door de Raad niet "te streng" wordt getoetst, dat door hem niet meer wordt verlangd dan door de wetgever en de beroepsorganisatie(s) wordt gevraagd. Daarbij vraagt men zich vaak af of meer collegiaal kan worden getoetst.

De Raad heeft onder meer om de bovengenoemde reden in 2008 de Werkgroep "Ontwikkeling Toetsingsinstrumentarium 2009 en Model Situationele Toetsingsaanpak" in het leven geroepen. Daarbij stond op de eerste plaats voor ogen een nieuw toetsingsinstrumentarium voor de periodieke preventieve toetsingen en hertoetsingen 2009 te ontwikkelen, gebaseerd op vigerende wet- en regelgeving en, daar waar mogelijk, te anticiperen op toekomstige wijzigingen dienaangaande. In de tweede plaats is aan de werkgroep gevraagd zich te buigen over de vraag of de Raad reeds voldoende collegiaal toetst en of daarbij zijn toetsers beschikken over een voldoende coachende instelling. In de werkgroep nemen deel: twee medewerkers vaktechniek van het Bureau van de NOVAA, twee medewerkers van het secretariaat van de Raad, een AA die werkzaam is op een middelgrote accountantspraktijk, een toetsers die werkzaam is op een middelgrote accountantspraktijk en een toetsers die werkzaam is bij een kleine accountantspraktijk. Met deze samenstelling is een breed draagvlak beoogd.

§ 2.8 Uitkomsten toetsingen 2008

Algemeen

Het accountantsberoep staat bekend als een beroep waarbij deskundigheid en betrouwbaarheid voorop staan. Accountants hebben een langdurige en brede opleiding achter de rug, waardoor zij goed zijn voorbereid op hun maatschappelijke taak. Gebruikers van accountantsdiensten moeten kunnen afgaan op de uitkomsten van het werk van de accountant. Zij baseren hun beslissingen mede op het oordeel dat de accountant heeft afgegeven bij financiële verantwoordingen. De Raad heeft in het verslagjaar en eerdere toetsingsjaren geen aanwijzingen kunnen vinden voor een systematisch voorkomende misstand in het accountantsberoep.

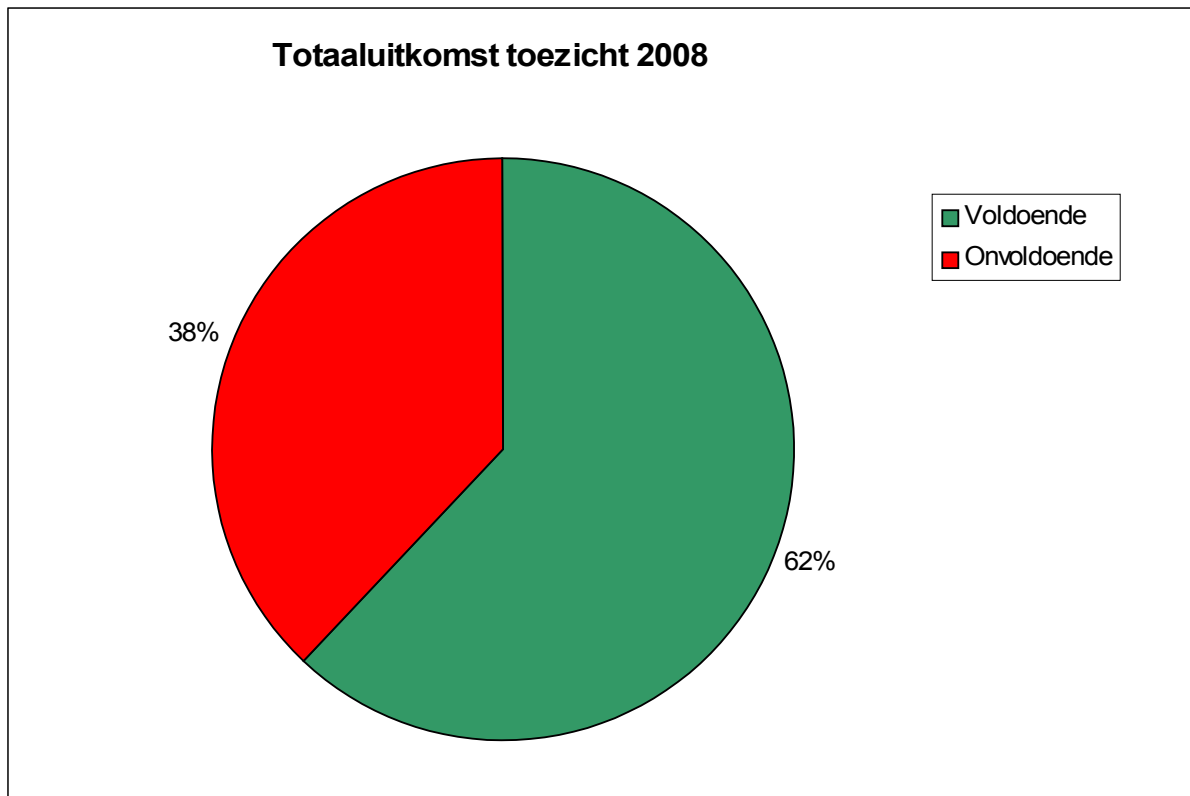
Gezien de maatschappelijke en politieke ontwikkelingen is de aandacht van de Raad ook in het verslagjaar vooral op de geconstateerde feiten gevestigd in relatie tot de daarvoor geldende normen en het daaraan vooraf door het Raad toegekende gewicht. Bij 62% van de in 2008 door de Raad en de geaccrediteerde koepelorganisaties gezamenlijk onderzochte situaties is men tot het oordeel gekomen dat het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing voldoet aan de daaraan te stellen eisen. Bij 38% van de getoetste accountantspraktijken was de aangetroffen situatie van een dusdanige aard dat tot het oordeel "voldoet niet" moest worden gekomen (zie ook tabel 3 en grafiek 1).

Toetsingsuitkomsten

In tabel 3 en grafiek 1 worden de uitkomsten weergegeven van het totaal van de in 2008 door de Raad en de geaccrediteerde koepelorganisaties gezamenlijk uitgesproken toetsingsoordelen ter zake van het kwaliteitsbeheersingssysteem van accountantspraktijken waar Accountants-Administratieconsulenten werkzaam zijn (exclusief het AFM domein). In het verslagjaar heeft het CTK geen eindoordeelen verstrekt. In grafiek 2 zijn de uitkomsten van de door de Raad uitgevoerde (her)toetsingen opgenomen. Alle hertoetsingen die in 2008 door de Raad zijn uitgevoerd hebben geleid tot de conclusie dat het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing voldoet aan de gestelde eisen (100% van de getoetste accountantspraktijken hebben een voldoende eindoordeel ontvangen).

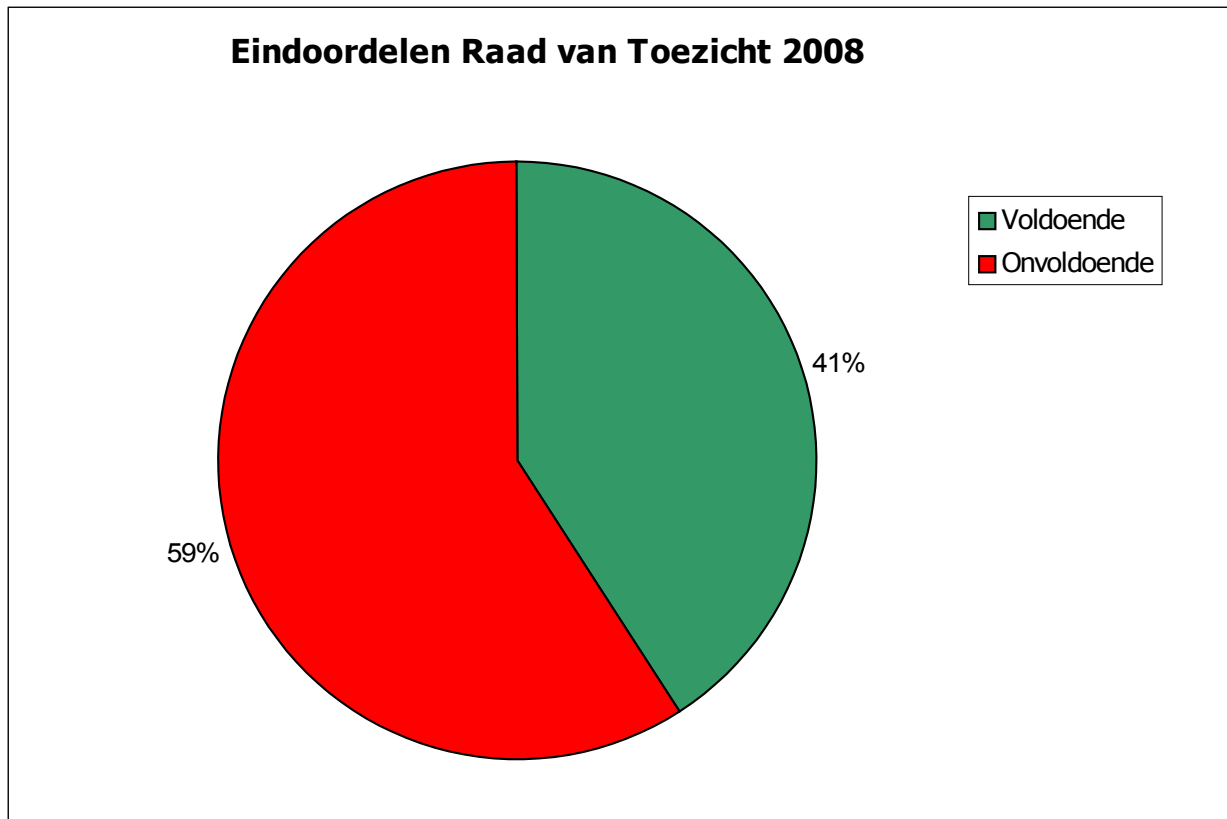
Uitkomsten toetsingen RvT, CTK en SRA	2007		2008	
		%		%
Totaal voldoende	69	69%	86	62%
Totaal onvoldoende	31	31%	53	38%
Totaal:	100	100%	139	100%
Reguliere toetsingen:				
Totaal voldoende	56	64%	68	57%
Totaal onvoldoende	31	36%	52	43%
Totaal:	87	100%	120	100%
Hertoetsingen:				
Totaal voldoende	13	100%	18	95%
Totaal onvoldoende	0	0%	1	5%
Totaal:	13	100%	19	100%
Eindoordeel aangehouden	40		35	

Tabel 3. Uitkomsten toetsingen 2007- 2008 (RvT, CTK en SRA tezamen)

Grafiek 1. Totaaluitkomst toezicht 2008 (RvT en SRA tezamen).

Eindoordelen Raad van Toezicht 2008

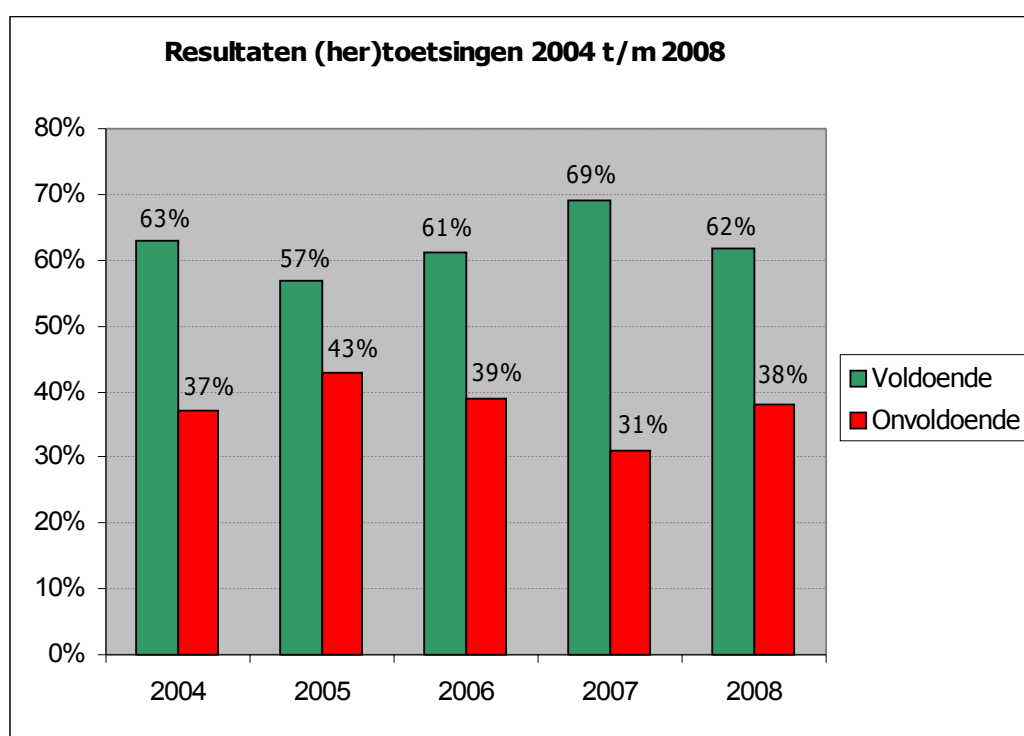

Grafiek 2. Uitkomsten toezicht Raad van Toezicht 2008

Indien het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing van een accountantspraktijk door de Raad wordt beoordeeld als voldoende, houdt dit in dat het stelsel, voor wat betreft het geheel, voldoet aan de daaraan te stellen eisen. Bij het eindoordeel kunnen niettemin aanbevelingen worden gedaan inzake "relatief eenvoudige" tekortkomingen die door het toetsingsteam zijn geconstateerd, doch welke niet van doorslaggevende aard zijn geweest bij het vellen van een eindoordeel. Wanneer de conclusie van de Raad luidt dat het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing van een accountantspraktijk (excl. AFM domein) niet voldoet aan de daaraan te stellen eisen, komt de Raad in beginsel op basis van meerdere geconstateerde negatieve bevindingen tot een dergelijke eindconclusie.

In het verslagjaar heeft de Raad in 13 gevallen het eindoordeel aangehouden. Dit betreffen accountantspraktijken die alsnog in de gelegenheid zijn gesteld om de geconstateerde tekortkomingen binnen een door de Raad gestelde termijn te herstellen c.q. weg te nemen. Na deze termijn zal een aanvullende toetsing worden uitgevoerd, alvorens de Raad zich definitief zal uitspreken over het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing. Daarbij heeft de Raad in het verslagjaar gesprekken gevoerd met AA's, die op grond van de bevindingen van de toetsers een negatief eindoordeel zouden hebben gekregen, doch waarvan de Raad van mening was dat het stelsel van kwaliteitsbeheersing met relatief eenvoudige aanpassingen, op korte termijn alsnog zou kunnen voldoen aan de algemeen aanvaarde normen. Met deze AA's zijn afspraken gemaakt over de op korte termijn door te voeren verbeteringen.

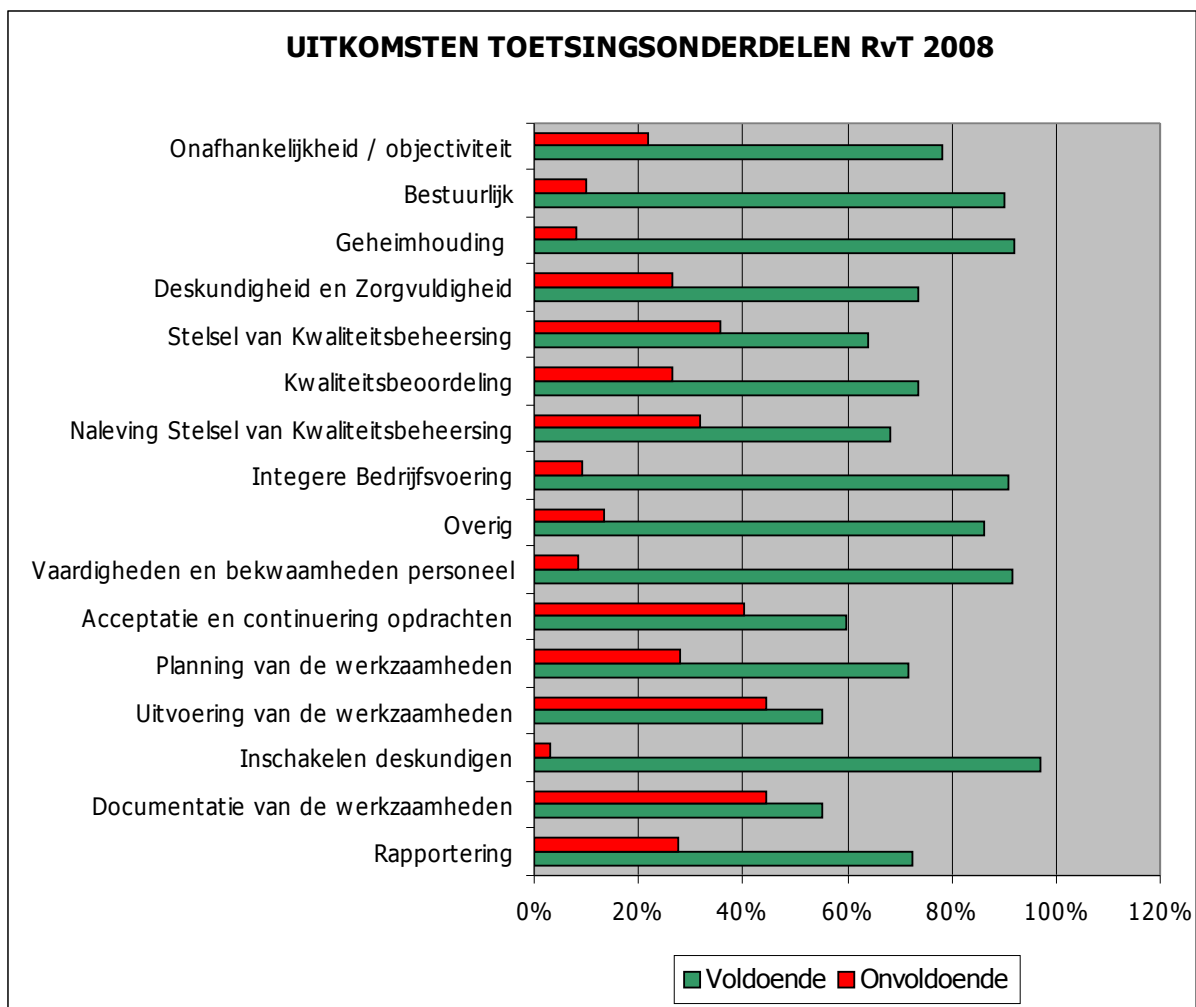
Ook in 2008 is er een duidelijke verbetering in de uitkomsten van de hertoetsingen ten opzichte van de uitkomsten van de reguliere toetsingen, maar ook ten opzichte van voorgaande toetsingsjaren, te constateren. In alle gevallen waarin een eindoordeel is gegeven is geconcludeerd dat het kwaliteitsbeheersingssysteem voldoet aan de daaraan te stellen eisen. Hieruit kan worden afgeleid dat de eerder getoetste accountantspraktijken hebben geïnvesteerd in het stelsel van kwaliteitsbeheersing en extra inspanningen hebben geleverd als het gaat om kwaliteitsbeleid. De toetsingen van de Raad en geaccrediteerde koepelorganisaties hebben wat dat betreft vruchten afgeworpen. Dit erkent ook een aantal van de door de Raad hertoetste accountantspraktijken. Zij hebben aangegeven de toetsingen als positief te hebben ervaren en hebben de eerder gedane aanbevelingen ter harte genomen en in de praktijk gebracht. Deze positieve lijn is tot en met het toetsingsjaar 2007 ook waar te nemen in het totaalbeeld. In 2008 is sprake van een lichte daling ten opzichte van vorig verslagjaar (zie ook grafiek 6). Deze daling laat zich onder meer uitleggen door het feit dat in 2007 de accountantspraktijken zich "vrijwillig", middels een opdrachtbevestiging, voor (her)toetsing hebben aangemeld, waardoor het percentage voldoende, in vergelijking met andere toetsingsjaren, hoger uitviel. De behaalde resultaten in 2008 liggen meer in de lijn van de eerder behaalde resultaten.

Grafiek 6: resultaten (her)toetsingen 2004 t/m 2008 RvT, CTK en SRA gezamenlijk

Analyse uitkomsten toetsingen 2008

De Raad heeft in het afgelopen verslagjaar, mede op basis van de uitkomsten van de door de geaccrediteerde koepelorganisaties uitgevoerde toetsingen, wederom kunnen constateren dat het overgrote deel van Accountants-Administratieconsulenten het beroep met toewijding uitoefent. Kwaliteit staat daarbij hoog in het vaandel. Helaas moest er in 2008 naar aanleiding van de door de Raad uitgevoerde toetsingen ook worden geconcludeerd dat een deel, om de meest uiteenlopende redenen, aan de door de Raad in het kader van de kwaliteitsbeheersing van belang geachte aspecten minder aandacht heeft gegeven. In de hiernavolgende grafiek (7) worden de totaalkomsten weergegeven van de toetsingsonderdelen, zoals opgenomen in de recapitulatie en overige toetsingsprogramma's van de Raad.

Grafiek 7: uitkomsten toetsingsonderdelen 2008 zoals opgenomen in de recapitulatie en overige toetsingsprogramma's van de Raad.

In grafiek 7 zijn de bevindingen van de Raad, uitgesplitst naar de onderscheiden onderdelen van de toetsing, in beeld gebracht. Toetsers rapporteren hun bevindingen aan de Raad namelijk naar acht te onderscheiden onderdelen: fundamentele beginselen (afhankelijk van de soort uitgevoerde opdrachten onderverdeeld in vijf of negen subcategorieën), vaardigheden en bekwaamheden van het personeel, acceptatie en continuering van opdrachten, planning van de werkzaamheden, uitvoering van de werkzaamheden, het inschakelen van deskundigen, documentatie van de werkzaamheden, alsmede rapportering. Ten aanzien van elk van deze onderdelen dienen de toetsers tot een (sub)oordeel te komen. Op basis van deze (sub)oordelen komen de toetsers vervolgens tot een voorstel aan de Raad voor een eindoordeel. Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat, indien op één der onderdelen van de toetsing tot het oordeel "voldoet niet" is gekomen, dit nog niet automatisch tot het voorstel hoeft te leiden om ook over de toetsing als geheel dit oordeel uit te spreken. De aard van de geconstateerde gebreken en de mate waarin niet aan bepaalde normen wordt voldaan, spelen daarbij een belangrijke rol. Een en ander dient in een dergelijke situatie door de toetsers in hun toetsingsverslag extra te worden gemotiveerd.

Opvallend vaak beschikken accountantspraktijken niet over procedures en vastleggingen ten behoeve van cliëntacceptatie en continuering van opdrachten, althans dit is niet gebleken uit de overgelegde dossiers. Voorts blijken AA's met name ten aanzien van de (overigens nauw met elkaar samenhangende) onderdelen "uitvoering van de werkzaamheden" en "documentatie van de werkzaamheden" relatief vaker dan ten aanzien van de overige aspecten van de toetsing, achter te blijven bij hetgeen van hen verwacht zou mogen worden. Daarbij blijkt uit de dossiers nog met regelmaat onvoldoende dat alle noodzakelijk te achten werkzaamheden zijn uitgevoerd.

Ook de toegankelijkheid van de dossiers, alsmede het aantal en de inhoud van de in de dossiers opgenomen specificaties voldeden in een (te) groot aantal gevallen niet aan de daartoe door de beroepsgroep gestelde normen. Hierdoor is het voor de Raad, maar ook voor degene die als waarnemer voor de desbetreffende AA zou moeten invallen, niet of nauwelijks mogelijk zich een goed beeld te vormen van de aan een jaarrekening ten grondslag liggende feiten en van de deugdelijke grondslag van de bij die jaarrekening afgegeven verklaring.

Toetsingsonderdelen:	2007		2008	
	Voldoende	Onvoldoende	Voldoende	Onvoldoende
Fundamentele beginselen:				
Onafhankelijkheid / objectiviteit	83%	17%	78%	22%
Bestuurlijk	78%	22%	90%	10%
Geheimhouding	97%	3%	92%	8%
Deskundigheid en Zorgvuldigheid	85%	15%	74%	26%
Stelsel van Kwaliteitsbeheersing	74%	26%	64%	36%
Kwaliteitsbeoordeling	74%	26%	73%	27%
Naleving Stelsel van Kwaliteitsbeheersing	79%	21%	68%	32%
Integere Bedrijfsvoering	96%	4%	91%	9%
Overig	100%	0%	86%	14%
Vaardigheden en bekwaamheden personeel	91%	9%	92%	8%
Acceptatie en continuering opdrachten	74%	26%	60%	40%
Planning van de werkzaamheden	78%	22%	72%	28%
Uitvoering van de werkzaamheden	64%	36%	55%	45%
Inschakelen deskundigen	94%	6%	97%	3%
Documentatie van de werkzaamheden	55%	45%	55%	45%
Rapportering	79%	21%	73%	27%

Tabel 4. Overzicht uitkomsten toetsingsonderdelen 2007-2008.

Met uitzondering van de onderdelen "inschakelen deskundigen", "vaardigheden personeel" en "bestuurlijk (onderdeel fundamentele beginselen)" hebben de getoetste accountantspraktijken in 2008 over de gehele linie een lager percentage voldoende behaald.

Verbetertraject

Vanaf 1 januari 2006 is in de Verordening op de Periodieke Preventieve Toetsing een bepaling opgenomen die, bij een onvoldoende eindoordeel, een getoetste accountantspraktijk verplicht om, binnen een door de Raad te stellen termijn, een door hem goed te keuren verbeterplan in te dienen. Het verbeterplan dient te zijn gebaseerd op de aanbevelingen en aanwijzingen die de Raad in zijn eindoordeel heeft gegeven.

In het verslagjaar hebben 17 accountantspraktijken een verbeterplan bij de Raad ingediend die door de Raad zijn goedgekeurd. Op instructie van de Raad moest in enkele gevallen een aanvulling op het aanvankelijk ingediende plan worden ingediend, waarna het totaal uiteindelijk is goedgekeurd. Daarbij hebben enkele accountantspraktijken een externe partij ingeschakeld om de praktijk in het verbetertraject te begeleiden.

Start tuchtrechtprocedures

De Raad betracht terughoudendheid met betrekking tot het starten van tuchtrechtprocedures. Hij hanteert als uitgangspunt dat deze maatregel feitelijk beperkt dient te zijn tot bepaalde, voor het functioneren van het accountantsberoep als fundamenteel beschouwde, overtredingen. De Raad weegt bij zijn oordeelsvorming de overtreding van normen aangaande de kwaliteit van het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing dan ook zwaar mee. Indien bij een hertoetsing geen als fundamenteel beschouwde overtredingen zijn geconstateerd, doch het toetsingsteam op basis van overige geconstateerde tekortkomingen het voorstel "voldoet niet" heeft gegeven en de accountantspraktijk niet eerder in de gelegenheid is gesteld om een verbeterplan bij de Raad in te dienen (omdat de verordening dat destijds niet voorschreef), stelt de Raad om redenen van rechtsgelijkheid, accountantspraktijken alsnog in de gelegenheid een door de Raad goed te keuren verbeterplan in te dienen dat is gebaseerd op de bij het eindoordeel gegeven aanwijzingen en aanbevelingen. De door de accountantspraktijk door te voeren maatregelen worden door middel van een (tussentijdse) aanvullende toetsing getoetst.

De Raad heeft in het verslagjaar drie dossiers ter beoordeling aan de tuchtrechter voorgelegd en vier dossiers liggen ter voorbereiding gereed. Primaire grondslag voor betreffende klachten is weigering medewerking aan de (her)toetsing en weigering gevolg te geven aan de verplichtingen die voortvloeien uit de Verordening RvT een PPT, waaronder het indienen van een verbeterplan.

Uitspraken College van Beroep voor het bedrijfsleven

In het verslagjaar hebben drie accountantspraktijken een beroepsschrift bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven ingediend. Het is de verwachting dat het College medio 2009 in deze zaken uitspraak zal doen (zie ook paragraaf 1.6).

Hoofdstuk 3. Overige werkzaamheden van de Raad

§ 3.1 Inleiding

Goed overleg met alle op het speelveld van kwaliteitsbeheersing van accountants actieve spelers (waaronder het CTK en de SRA) acht de Raad van groot belang. Ook in het verslagjaar heeft de Raad zich ingespannen om met de desbetreffende organisaties van gedachten te wisselen over het toezicht op de kwaliteitsbeheersing bij accountantspraktijken. Deze communicatie verliep daarbij voor een deel "generiek" (gericht op een of meerdere doelgroepen als geheel) en voor een deel "specifiek" (gericht op een specifieke organisatie).

§ 3.2 Overleg met het bestuur van de NOvAA

In het verslagjaar heeft de Raad regelmatig met het bestuur van de NOvAA overlegd. Deze overleggen hebben ofwel plaatsgevonden tussen de Raad en (een delegatie van) het Bestuur, ofwel tussen de voorzitter en vice-voorzitter van de Raad en de voorzitter van het Bestuur en de algemeen directeur van het Bureau van de NOvAA. Mede als gevolg van het gewijzigde bestuursmodel is afgesproken dat de Raad tenminste eenmaal per jaar met het voltallige bestuur van de NOvAA zal vergaderen en enkele malen per jaar (zo vaak als nodig geacht) in een klein overleg met de directeur en de voorzitter van het NOvAA-bestuur.

In het overleg dat met het NOvAA-bestuur is gevoerd is onder andere van gedachten gewisseld over de gevolgen van de uitspraak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven aangaande de grondslag voor facturering van de toetsingskosten (september 2006), de ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving waaronder opname van een wettelijke grondslag voor facturatie van toetsingskosten in de Wet AA en de voortgang van behandeling van de vierde nota van wijziging Wtra in de Tweede Kamer. Verder de (voortgang van de) evaluatie van het door de Raad uitgeoefende toezicht, de uitvoering en uitkomsten van de bestuursbeslissing om de voor toetsing geselecteerde accountantspraktijken voorafgaand aan de toetsing een opdrachtbevestiging te laten ondertekenen, de (vormen van) samenwerking met de AFM, de uitkomsten aangaande regelgeving c.q. veronderstelde regeldruk van diverse commissies en het collegiale c.q. coachende karakter van de toetsingen.

§ 3.3 Overleg en samenwerking met externe instanties

Bureau Financieel Toezicht

Het Bureau Financieel Toezicht (verder: het BFT) is in 2003 aangewezen als toezichthouder op de naleving van de anti-witwasregelgeving in Nederland. Voorheen betroffen dit de Wet identificatie bij dienstverlening (Wid) en de Wet Melding ongebruikelijke transacties (Wet Mot), maar sinds 1 augustus 2008 betreft dit de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft), voor zover van toepassing voor advocaten, (kandidaat-)notarissen, belastingadviseurs, registeraccountants, Accountant-Administratieconsulenten, dan wel degene die anderszins zelfstandig onafhankelijk beroeps- of bedrijfsmatig daarmee vergelijkbare activiteiten verricht, zoals administratiekantoren. Met de invoering van de Wwft op 1 augustus 2008 is voldaan aan de

verplichting tot implementatie van de 3^e anti-witwasrichtlijn en de Richtlijn voor Politiek Prominente Personen³.

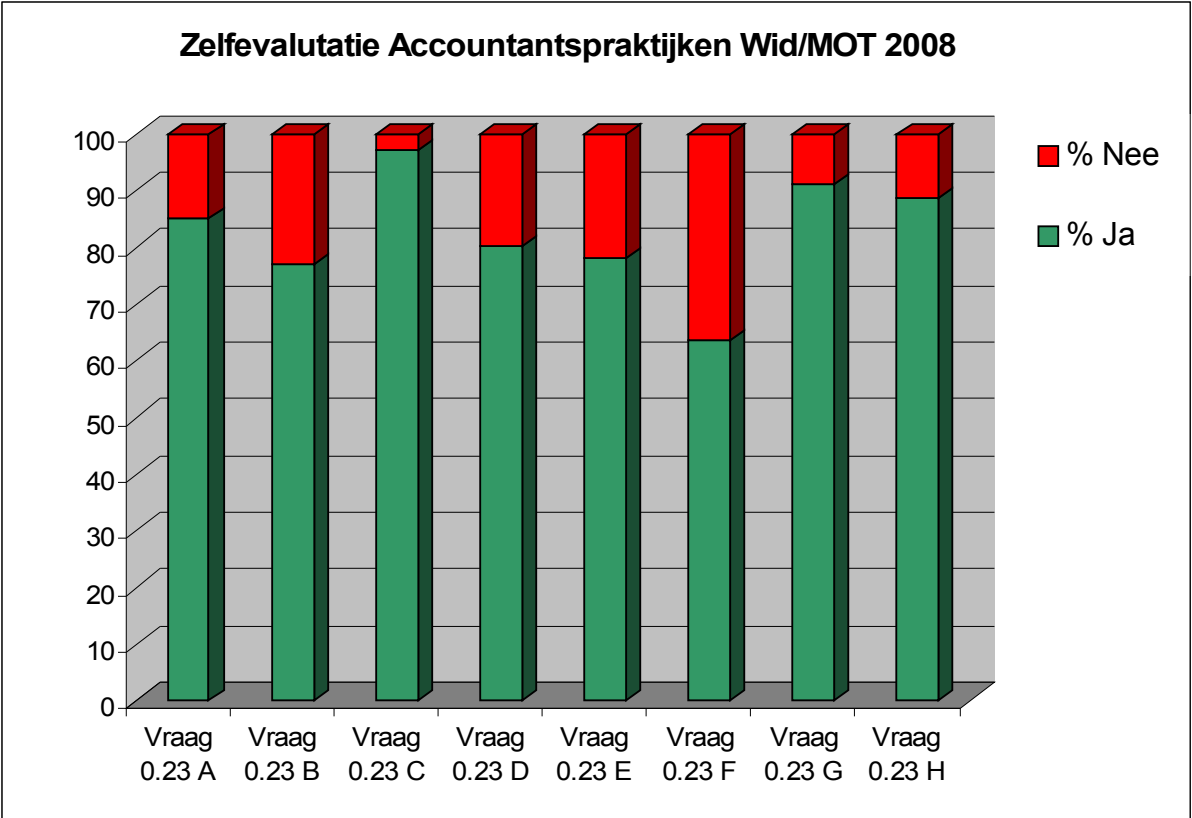
De Wid beoogde vastlegging van de identiteit van degene aan wie een (potentiële) dienst wordt geleverd. De Wet Mot beoogde voor een ieder die beroeps- of bedrijfsmatig een aangewezen dienst verleent objectieve en subjectieve criteria te geven die zouden moeten leiden tot een melding bij het Meldpunt ongebruikelijke transacties te Zoetermeer⁴. Naar aanleiding van eerder overleg met het BFT in 2005, had de Raad reeds besloten om, in het kader van het toetsen van de naleving van relevante wet- en regelgeving, in zijn toetsingsprogramma's ook aan de naleving van deze twee wetten aandacht te besteden. Aan de Oriënterende vragenlijsten zijn destijds vragen toegevoegd welke in de hiernavolgende grafiek staan vermeld. De Raad heeft ook in 2008 geen specifiek onderzoek verricht naar de naleving van de Wid en de Wet Mot, omdat de Raad dit niet tot een van zijn taken rekent. In grafiek 8 worden de uitkomsten van de door de Raad gestelde vragen weergegeven.

³ Sinds 1 augustus 2008 zijn de WID en de Wet MOT samengevoegd tot de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). De Wwft implementeert de derde Europese anti-witwasrichtlijn, alsmede een uitvoeringsrichtlijn. De vragen dienaangaande in de Oriënterende Vragenlijst van de Raad zullen worden aangepast ten behoeve van de toetsingsselectie 2009. De Wwft brengt voornamelijk nieuwe regels voor de identificatieplicht. De wetgever hanteert hiervoor de term "cliëntenonderzoek" in navolging van de Europese richtlijn. Het begrip cliëntenonderzoek is ruimer dan het louter identificeren van de cliënt. Dit betekent nieuwe verplichtingen voor de instellingen:

- Instellingen krijgen de verplichting om de uiteindelijk belanghebbende of UBO ("ultimate beneficial owner") te identificeren en te verifiëren;
- Verificatie van gegevens van de cliënt;
- De eigendom en zeggenschapsstructuur van de cliënt dient in kaart te worden gebracht;
- Monitoring van het risicoprofiel van de cliënt. Het cliëntenonderzoek kan worden afgestemd op het risico dat een bepaalde cliënt, transactie of dienst met zich meebrengt. Dit betekent in de praktijk meer aandacht voor situaties waarbij sprake is van een hoger risico op witwassen en/of terrorismefinanciering. In zogenaamde laag risico situaties – cliënt is bijvoorbeeld een beursgenoteerde onderneming of een 100% dochtermaatschappij daarvan - kan een vereenvoudigd cliëntenonderzoek plaatsvinden. In situaties die een hoog/hoger risico vormen, zoals een PEP- cliënt of wanneer een cliënt fysiek niet aanwezig is voor identificatie, is verscherpt cliëntenonderzoek verplicht.

Van belang is verder dat onder het regime van de Wwft de onder toezicht gestelde instelling verplicht is tot het ontwikkelen van interne procedures en controles ter voorkoming van witwassen en het financieren van terrorisme alsmede zorg te dragen voor een adequate opleiding ten behoeve van haar werknemers.

⁴ De meldingsplicht die de Wwft voorschrijft is niet wezenlijk veranderd ten opzichte van de Wet Mot. De systematiek van de wetgeving is dat een vermoeden dat sprake zou kunnen zijn van witwassen of de financiering van terrorisme ("ongebruikelijke transactie") door de instelling wordt gemeld bij de Financial Intelligence Unit Nederland (FIU-NL). De FIU-NL meldt eventueel door aan opsporingsinstanties of veiligheidsdiensten voor nader onderzoek.

Grafiek 8. Uitkomsten zelfevaluatie getoetste Accountantspraktijken 2008.

Oriënterende Vragenlijst:

- Vraag 0.23 A:** Zijn er binnen de accountantspraktijk procedures voor de naleving van de Wet Mot/Wid?
- Vraag 0.23 B:** Zijn inmiddels alle cliënten conform de regelgeving van de Wet identificatie bij dienstverlening (Wid) geïdentificeerd?
- Vraag 0.23 C:** Wordt bij een vermoeden dat de cliënt voor een ander handelt, steeds zowel de identiteit vastgesteld van de cliënt als van degene voor wie hij handelt?
- Vraag 0.23 D:** Worden de medewerkers van de accountantspraktijk getraind op, dan wel voorgelicht over de verschillende verschijningsvormen van ongebruikelijke transacties?
- Vraag 0.23 E:** Is er een intern toezicht op de naleving van de procedures welke betrekking hebben op de Wet identificatie bij dienstverlening (Wid) en de Wet Melding ongebruikelijke transacties (Mot)?
- Vraag 0.23 F:** Komt er uit het interne toezicht informatie beschikbaar waarin de mate van naleving van de Wet Mot/Wid blijkt?
- Vraag 0.23 G:** Indien het antwoord bij de voorgaande vraag (0.23 e) bevestigend is, worden er dan ook vervolgstappen genomen indien blijkt dat de procedures niet of niet in voldoende mate zijn nageleefd?
- Vraag 0.23 H:** Indien het BFT naar aanleiding van een onderzoek bij uw accountantspraktijk zijn bevindingen op schrift heeft gesteld, wilt u de toetsers dan ter plekke inzage in deze bevindingen verschaffen?

CTK en SRA

Samen met het CTK en de SRA heeft een delegatie van de Raad deelgenomen aan de Werkgroep Herziening Toetsingsinstrumentarium 2008. Uitgangspunt voor de vorming van deze werkgroep was het streven om te komen tot een gezamenlijk functioneel gelijkwaardig toetsingsinstrumentarium. Tot uitgangspunt is gekozen om het instrumentarium, waar mogelijk, te differentiëren naar de omvang en complexiteit van de uitgevoerde opdrachten en de specifieke situatie. Binnen de werkgroep is ruime aandacht besteed aan de normering van het instrumentarium binnen de praktijken "andere assurance" en "aan assurance verwante opdrachten".

AFM

In het najaar van 2007 heeft de Raad kennisgenomen van de afspraken tussen de NOvAA en de AFM inzake de uit te voeren toetsingen door de Raad en de AFM (krachtens de Wta). Afgesproken is onder meer dat de Raad bij zijn toetsingen de wettelijke controleactiviteiten duidelijk onderscheidt van de niet wettelijke controleactiviteiten en deze buiten beschouwing laat. De wettelijke controleactiviteiten zullen niet meer door de Raad worden getoetst. De Raad heeft in het verslagjaar derhalve geen algemene eendoordelen gegeven die zich (tevens) uitstrekken over het stelsel van kwaliteitsbeheersing van de wettelijke controleactiviteiten, doch heeft zich beperkt tot de beoordeling van het kwaliteitsbeheersingssysteem voor zover van toepassing op de niet wettelijke controleactiviteiten. Conform afspraak heeft de Raad zijn toetsingen uitsluitend verricht op basis van eigen bevoegdheden en ten behoeve van eigen doelstellingen, welke zijn gebaseerd op de Wet AA en verordeningen van de NOvAA. Van het overdragen van bevoegdheden van de AFM aan de NOvAA of de Raad, dan wel van het door de NOvAA of de Raad uitoefenen van bevoegdheden namens de AFM, zal daarom geen sprake zijn.

Hoofdstuk 4. Evaluatierapport inzake het door de Raad uitgeoefende toezicht

Zoals eerder genoemd kreeg de Raad, bij zijn installatie in 2002, als taak om op basis van de Verordening op de Periodieke Preventieve Toetsing de stelsels van kwaliteitsbeheersing van accountantspraktijken te toetsen. Verder kreeg de Raad als taak om een onderzoek in te stellen in gevallen waarin een vermoeden bestond van niet naleving van de voor accountants geldende beroepsnormen en dient hij in bepaalde gevallen een klacht in bij de tuchtrechter.

In artikel 13 van de verordening van de Raad van Toezicht is vastgelegd dat het bestuur van de NOvAA aan de leden verslag uitbrengt over de wijze waarop de Raad heeft gefunctioneerd. Het evaluatieverslag heeft betrekking op de periode 2002 tot en met 2006. In het evaluatieverslag is in het bijzonder ingegaan op de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door de Raad uitgeoefende toezicht. De doelmatigheid van het door de Raad uitgeoefende toezicht heeft betrekking op de mate waarin de inspanningen en uitgaven van de Raad daadwerkelijk bijdragen aan de realisatie van het beoogde doel. De doeltreffendheid van het door de Raad uitgeoefende toezicht is de mate waarin het bestaan van het door de Raad uitgeoefende toezicht tot het beoogde doel leidt.

In het kader van het onderzoek is door middel van een enquête naar de mening van vertegenwoordigers van getoetste praktijken en toetsers gevraagd. Verder is aanvullend dossieronderzoek verricht naar de oordeelsvorming van de Raad op basis van a-select gekozen dossiers van toetsingen.

Uit de beoordeling van de werkprocessen en de reacties van de respondenten is gebleken dat de Raad op een efficiënte wijze vorm geeft aan de uitvoering van de toetsingen. De analyse van de doelmatigheid van de uitvoering van de toetsingen heeft daarom geen aanleiding gegeven om aanbevelingen te doen voor een aanpassing van de werkwijze van de Raad. De analyse van de doelmatigheid van het door de Raad uitgeoefende toezicht geeft wel aanleiding voor een aanbeveling om te onderzoeken of de samenstelling en de doorbelasting van de kosten van het stelsel van toetsingen op een andere wijze vorm kan worden gegeven. Bij zo'n onderzoek dient dan nadrukkelijk de samenhang met andere stelsels van toetsing van kwaliteitsbeheersingssystemen en de kostendoorberekening daarvan te worden betrokken. De invoering van een eventuele herziene financieringsstructuur is evenwel pas opportuun op het moment dat er een nieuwe toetsingscyclus ingaat.

Het onderzoek naar de doeltreffendheid van het door de Raad uitgeoefende toezicht heeft geleid tot de conclusie dat het door de Raad uitgeoefende toezicht daadwerkelijk bijdraagt aan een goede kwaliteit van de beroepsuitoefening door AA's. Hiermee is het nut en de noodzaak van de toetsingen vast komen te staan. Met name de positieve ontwikkeling in het aantal 'voldoet'-oordelen en het relatief grote aantal 'voldoet'-oordelen dat na een hertoetsing wordt gegeven, hebben deze conclusie ondersteund.

Het verslag is begin 2008 gereedgekomen en is na bespreking tussen de Raad en het Bestuur van de NOvAA vastgesteld. Het verslag is met de publicatie op de website van de NOvAA ter kennis van de leden gebracht.

Hoofdstuk 5. Samenvatting en conclusie

Algemeen

De Raad van Toezicht is eind 2002 ingesteld door de Algemene Ledenvergadering van de NOvAA, de bij wet geregelde publiekrechtelijke beroepsorganisatie van AA-Accountants. De taak van de Raad is het uitvoeren van periodieke preventieve toetsingen onafhankelijk van de getoetsten en, indien sprake is van een redelijk vermoeden van niet-naleving van de voor accountants geldende beroepsnormen, het instellen van onderzoeken.

In de Algemene Ledenvergadering van juni 2008 zijn de aangepaste verordeningen, waaronder die verordeningen die voor de Raad van belang zijn, door een meerderheid van de aanwezige AA's aangenomen en in september 2008 in werking getreden. Hiermee is het standpunt van een overgrote meerderheid van de NOvAA-leden ten aanzien van (het toezicht op) kwaliteit binnen de beroepsgroep nogmaals bevestigd.

Het toetsingsjaar 2008 heeft zich vooral gekenmerkt door de voorbereiding en uitvoering van een grote inhaalslag van (her)toetsingen. Na een wetgevingstraject van circa twee jaar is, op 25 augustus 2008, de vierde nota van wijziging Wet tuchtrechtspraak Accountants (Wtra) in werking getreden. Via de inwerkingtreding van deze nota van wijziging is een wettelijke grondslag opgenomen in de Wet AA op basis waarvan de toetsingskosten (weer) in rekening konden worden gebracht bij de getoetsten. Hierdoor was in 2008 de ondertekening van een opdrachtbevestiging niet meer nodig. Dientengevolge zijn alle kantoren die deze bevestiging niet eerder hadden ondertekend, in het verslagjaar alsnog getoetst. Verder kenmerkte het jaar 2008 zich door de discussies omtrent nieuwe beroepsregelgeving en de verhuizing van het bureau van de NOvAA.

Doelstelling toetsingen van de Raad

De algemene doelstelling van het door de Raad uitgeoefende toezicht is het bevorderen van de kwaliteit van de dienstverlening door (openbare) AA-Accountants. Hiermee wordt in het bijzonder beoogd het vertrouwen van het maatschappelijk verkeer in het werk van de AA te handhaven en vergroten. De Raad hanteert daarbij de volgende kernbeginselen:

1. het door de Raad gehanteerde toetsingskader is gebaseerd op vigerende regelgeving;
2. de Raad hanteert het adagium: "mild waar het kan, streng waar het moet";
3. een accountantspraktijk wordt nooit op één toetsingsonderdeel afgetoetst;
4. het principe van "hoor en wederhoor" wordt door de Raad altijd toegepast;
5. accountantspraktijken worden op verschillende manieren gestimuleerd om het gewenste kwaliteitsniveau te bereiken;
6. de gang naar de tuchtrechter wordt door de Raad beschouwd als "ultimum remedium".

Toetsingssystematiek

Het uitvoeren van een toetsing komt neer op het vergelijken van de overgelegde documentatie met de door de beroepsorganisaties gestelde normen en overige wet- en regelgeving. De bevindingen van de toetsers zijn gebaseerd op de vast te stellen feiten en worden vastgelegd in het toetsingsverslag, dat de basis vormt voor het advies van de toetsers inzake het eindoordeel van de Raad. De Raad staat steeds uitvoerig stil bij de overwegingen die de toetsers bij het advies voor een eindoordeel hebben laten meewegen, alsmede de eventuele inhoudelijke reactie van de getoetste AA(s) en besteedt in zijn eindoordeel bijzondere aandacht aan de motivering van zijn oordeel.

De toetsingen zijn in het verslagjaar uitgevoerd door circa 135 toetsers. Alvorens zij als toetsers konden functioneren, hebben zij een door de Raad georganiseerde toetserscursus gevolgd, waarin onder andere de doelstelling, de systematiek en de uitgangspunten van de Raad nader zijn toegelicht. Uitgangspunten van de toetsingen zijn onder meer:

1. ten aanzien van de voorschriften gericht op de accountantspraktijk is sprake van een verbijzondering naar type opdracht. Het onderscheid heeft betrekking op wettelijke controles, assuranceopdrachten anders dan wettelijke controles en aan assurance verwante opdrachten. De wettelijke controles vallen sinds het toetsingsjaar 2007 niet meer onder de toezichtstaak van de Raad, maar maken onderdeel uit van het door de Autoriteit Financiële Markten uitgeoefende toezicht.
2. in principe dient het stelsel van kwaliteitsbeheersing ingericht te zijn op basis van vigerende regelgeving voor de 'zwaarste' opdracht van de accountantspraktijk;
3. in de situatie waarin sprake is van een praktijk met overwegend samenstellingsopdrachten en in beperkte mate assurance-opdrachten (anders dan een wettelijke controle), is het toegestaan om de kantoororganisatie in te richten volgens de NVAK 'aan assurance verwant'. In een dergelijke situatie wordt verwacht dat de accountant zelf de werkzaamheden voor de assurance-opdracht verricht. In dat geval hoeven de medewerkers niet te worden geïnstrueerd over de aanvullende maatregelen vanuit de NVAK 'assurance';
4. Voor de betreffende assurance-opdrachten dienen dan aanvullende maatregelen te worden getroffen én gedocumenteerd conform de NVAK 'assurance'. Bijvoorbeeld inzake de vaststelling van de onafhankelijkheid, de vastlegging van standaarden, de wijze van kwaliteitsbewaking etc.
5. Er is sprake van afwijkingen in de weging van bepaalde vragen tussen de Oriënterende Vragenlijst 'andere assurance opdrachten' en de Vragenlijst 'aan assurance verwante opdrachten'. Bij de Vragenlijst 'aan assurance verwant' is sprake van een gemiddelde weging ten opzichte van een zware weging in de Vragenlijst 'andere assurance opdrachten'. Bij de algehele oordeelsvorming over de praktijk dient te worden uitgegaan van de zware wegingsfactoren volgens de Vragenlijst 'andere assurance opdrachten'.
6. De Richtlijn 4410 'Opdrachten tot het samenstellen van financiële informatie', is onder andere te vinden in de HRA. Deze Richtlijn is, in afwachting van de uitkomsten van de discussies naar aanleiding van de Rapporten van de Commissie Regelgeving en de Tijdelijke Commissie Onderhoud VGC, in 2008 formeel buiten de NV COS gehouden, doch heeft per 1 januari 2009 het verplichtende karakter van de NV COS gekregen. Veel van de in de NV COS aangebrachte wijzigingen betroffen terminologische aanpassingen van reeds bestaande begrippen. Deze wijzigingen waren niet of nauwelijks inhoudelijk van aard, maar kwamen onder meer voort uit noodzakelijke aansluiting bij de nieuwe wet- en regelgeving. Hoewel de NV COS formeel niet van toepassing is op het boekjaar 2006, dat in 2008 mogelijk nog onderwerp van toetsing was (in het geval dat er geen afgeronde rapportage over 2007 was), is, om reden van aansluiting op de overige wijzigingen in de regelgeving en de beperkte inhoudelijke wijzigingen ten opzichte van de RAC, ervoor gekozen om de toetsingsprogramma's 2008 reeds te baseren op de NV COS⁵.

Uitkomsten toetsingen van de Raad

De behandeling en afwikkeling van vrijstellingsverzoeken en verzoeken om uitstel is in de loop der jaren een arbeidsintensief proces geworden. Het neemt in toenemende mate een groot deel van de beschikbare capaciteit van het secretariaat van de Raad in beslag. Enerzijds door het toenemend aantal verzoeken, anderzijds door het gebrek aan onderbouwing middels argumentatie en/of gebrek aan bewijsdocumentatie. In het verslagjaar hebben 181 accountantspraktijken een beroep gedaan op een vrijstellingsgrond. Gezien deze ontwikkeling heeft de Raad beslist om zijn richtlijnen en procedures met betrekking tot het verlenen van vrijstellingen en uitstel voor de komende toetsingsjaren aan te scherpen en heeft hij het NOvAA-Bestuur geadviseerd de relevante bepalingen in de Verordening op de PPT en het tarief voor de administratieve afwikkeling aan te passen.

⁵ Om geen rechtsongelijke situaties te laten ontstaan tussen de getoetste praktijken, hebben de toetsers van de Raad, in afwachting van de inwerkingtreding van de NVAK en NV COS-Richtlijn 4410, medio 2008 de instructie van de Raad gekregen om tijdens de uitvoering van een toetsing, in beginsel (afgeronde) dossiers te toetsen, op basis van beroepsregelgeving die gold ten tijde van de uitvoering van de betreffende opdrachten. Voorzover mogelijk en relevant is daarbij rekening gehouden met wet- en regelgeving die inmiddels inwerking is getreden.

De Raad heeft in het verslagjaar en eerdere toetsingsjaren geen aanwijzingen kunnen vinden voor een systematisch voorkomende misstand in het accountantsberoep. Bij 62% van de in 2008 door de Raad en de geaccrediteerde koepelorganisaties gezamenlijk onderzochte situaties is men tot het oordeel gekomen dat het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing voldoet aan de daaraan te stellen eisen. Bij 38% van de getoetste accountantspraktijken was de aangetroffen situatie van een dusdanige aard dat tot het oordeel "voldoet niet" moest worden gekomen. Alle hertoetsingen die in 2008 door de Raad zijn uitgevoerd hebben geleid tot de conclusie dat het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing voldoet aan de gestelde eisen (100% voldoende). Hieruit kan worden afgeleid dat de eerder getoetste accountantspraktijken hebben geïnvesteerd in het stelsel van kwaliteitsbeheersing en extra inspanningen hebben geleverd als het gaat om kwaliteitsbeleid. De toetsingen van de Raad en geaccrediteerde koepelorganisaties hebben wat dat betreft vruchten afgeworpen.

Uitkomsten overige werkzaamheden van de Raad

In het verslagjaar heeft de Raad regelmatig met het bestuur van de NOVAA overlegd. Daarbij is overleg gevoerd met het CTK, de SRA en de Werkgroep Toetsingsinstrumentarium. Deze, in het verslagjaar ingestelde, werkgroep heeft ten aanzien van de toetsingssystematiek en vragen met betrekking tot de collegiale instelling van de toetsers en de Raad (nadere praktische) suggesties gedaan ten aanzien van voor de uitvoering van de toetsingen:

1. coachend toetsen is een competentie en is persoonsafhankelijk, doch enkele (communicatieve) vaardigheden zijn aan te leren. Aanbevolen is hieraan aandacht te besteden;
2. er dient door de toetsers een duidelijk onderscheid te worden gemaakt tussen milde en zware overtredingen. Verwezen is naar het adagium van de Raad: 'mild waar het kan, streng waar het moet'. Aanbevolen is dit (meer c.q. beter) toe te passen;
3. gedurende de toetsingsdag dienen de toetsers aan de getoetste AA('s) mee te delen wat de bevindingen zijn en, indien nodig, een en ander nader toe te lichten. Aanbevolen is hiermee niet te wachten tot de eindbespreking aan het einde van de toetsingsdag;
4. toetsers dienen het onderscheid tussen aanwijzingen en aanbevelingen duidelijk te maken. Aanbevolen is om aan dit onderscheid aandacht te besteden;

De werkgroep heeft voorts onder meer geconcludeerd dat de Raad, conform zijn adagium, tot op heden altijd het minimaal haalbare heeft nagestreefd. De Raad heeft, bij de beoordeling van de toetsingsdossiers, immer rekening gehouden met (eventuele) bijzondere omstandigheden van de specifieke situatie en heeft waar mogelijk (binnen de bestaande kaders) steeds ruimte geboden voor concrete oplossingen om uiteindelijk tot een voldoende eindoordeel te kunnen komen. Dit laat onverlet dat toetsers ten principale streng dienen op te treden, indien de omstandigheden binnen een getoetste accountantspraktijk, de gedane bevindingen en eventueel de houding van de getoetste AA, daartoe aanleiding geven. De hiervoor genoemde suggesties ter verbetering van de wijze van uitvoering van toetsingen, betreffen geen wijziging van het bestaande toetsingsbeleid en de strategie van de Raad. De suggesties kunnen derhalve, met het oog op het beleid van de NOVAA om de huidige wijze van toetsen voort te zetten totdat de gehele toetsingscyclus is afgerond, in 2009 reeds worden toegepast.

Bijlage I: lijst van gebruikte afkortingen en definities

GEbruikte afkortingen:

AA:	Accountant-Administratieconsulent
AFM:	Autoriteit Financiële Markten
ALV:	Algemene Ledenvergadering
Awb:	Algemene wet bestuursrecht
BFT:	Bureau Financieel Toezicht
BLV:	Buitengewone Ledenvergadering
Bta:	Besluit toezicht accountantsorganisaties
CBb:	College van Beroep voor het bedrijfsleven
CKO:	College Kwaliteitsonderzoek
CTK:	College Toetsing Kwaliteit (NIVRA)
HRA:	Handleiding Regelgeving Accountancy
Mot:	Wet Melding ongebruikelijke transacties
NIVRA:	(Koninklijk) Nederlands Instituut van Registeraccountants
NOvAA:	Nederlandse Orde van Accountants-Administratieconsulenten
NVAK 'assurance':	Nadere Voorschriften Accountantskantoren ter zake door of namens deze kantoren uitgevoerde assurance-opdrachten, anders dan wettelijke controles in de zin van de Wta (AA)
NVAK AAV:	Nadere Voorschriften Accountantskantoren ter zake door of namens deze kantoren uitgevoerde aan assurance verwante opdrachten
NV COS:	Nadere voorschriften controle- en overige standaarden
RvT:	Raad van Toezicht Beroepsuitoefening Accountants-Administratieconsulenten
SRA:	Samenwerkende Registeraccountants en Accountants-Administratieconsulenten
VAO:	Verordening Accountantsorganisaties
VPPT:	Verordening op de Periodieke Preventieve Toetsing
VRvT:	Verordening op de Raad van Toezicht Beroepsuitoefening AA's
WAA:	Wet op de Accountants-Administratieconsulenten
WID:	Wet identificatie bij dienstverlening
Wta:	Wet toezicht accountantsorganisaties
Wtra:	Wet tuchtrechtspraak accountants
Wwft:	Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme

GEbruikte definities:

Accountantskantoor:	de organisatorische eenheid waarbinnen een of meer AA's voor een cliënt bedrijfsmatig professionele diensten, bestaande uit assurance en aan assurance verwante opdrachten, verrichten, die niet beschikt over de in afdeling 2.1 van de Wta bedoelde vergunning; of de accountantsorganisatie ter zake van uitgevoerde professionele diensten bestaande uit assurance en aan assurance verwante opdrachten, die niet onder de werkingssfeer van de Wta vallen.
Accountantsorganisatie:	de onderneming of instelling die bedrijfsmatig wettelijke controles verricht, dan wel een organisatie waarin zodanige ondernemingen of instellingen met elkaar zijn verbonden, als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel a, van de Wta, waaraan een vergunning als bedoeld in artikel 5 van die wet, is verleend, uitsluitend ter zake van de werkingssfeer van de Wta.
Accountantspraktijk:	het accountantskantoor en de accountantsorganisatie.

Raad van Toezicht Beroepsuitoefening AA's

Postbus 84212

2508 AE Den Haag

Telefoon: 070 - 33 83 641

Fax: 070 - 33 83 647

Internet: www.rvtbaa.nl

E-mail: info@rvtbaa.nl